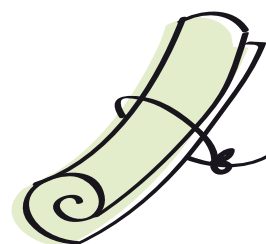

Anne Frank Youth Network

A⁺

Zestaw narzędzi

*Niezwykłe jest to, że nie trzeba czekać ani chwili,
by zacząć ulepszać świat!*
Anne Frank, 26 marca 1944 roku

Spis Treści

- 1 Teraz ty! 2
- 2 Anne Frank Youth Network 3
- 3 Zestaw narzędzi – co kryje się pod tym hasłem? 4

4 DOWIEDZ SIĘ o Anne Frank, przeszłości i teraźniejszości 5 - 28

- a. Anne Frank historia na dzień dzisiejszy 5 - 6
- b. Dlaczego powinniśmy się uczyć o Anne Frank? 7 - 8
- c. Co Ty oraz Twoi rówieśnicy i rówieśniczki chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów? 9 - 15
- d. Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank? 16 - 20
- e. Łączenie przeszłości i teraźniejszości 21
- f. Różne role 22 - 24
- g. Uprzedzenia i dyskryminacja 25 - 28

5 ZAPLANUJ swój projekt 29 - 36

- a. Rozwiń swoją wizję 29 - 32
- b. Wybierz aktywność i zdefiniuj cele 33
- c. Twoje podsumowanie 34 - 35
- d. Stwórz własny Plan Działania! 36

6 PRZYGOTUJ SIĘ do swojego projektu 37 - 42

- Rozwijanie swoich umiejętności wypowiedzenia się i prezentacji 37
- a. Przygotowanie analizy SWOT 38 - 39
- b. Przekazywanie pomysłu w krótkim czasie 40
- c. Przygotowanie do prezentacji 41
- d. Pisanie scenariusza warsztatów 42

7 NAUCZAJ o Anne Frank, przeszłości i teraźniejszości 43 - 73

- a. Struktura warsztatów 43
- b. Ćwiczenia w sali lekcyjnej 44 - 73

8 ODPOWIEDZ 74 - 77

- a. Ewaluacja aktywności edukacyjnych i sprawozdanie zwrotne 74 - 76
- b. Profesjonalne postępowanie i odpowiedzialność etyczna 77

9 Słowniczek 78 - 83

10 Podziękowania 84 - 85

1 Teraz TY!

Witaj w zestawie narzędzi edukacyjnych – Anne Frank Youth Network Toolkit. Zapozna Cię on z historią Anne Frank, oraz pomoże w opracowaniu dalszych działań w ramach globalnej sieci zaangażowanej młodzieży. Dotarłeś/aś aż tutaj, co oznacza, że już jakiś czas temu zaczęłeś/ęłaś zgłębiać wiedzę na temat Anne Frank i jej historii. Czy to jako przewodnik/czka po wystawie edukacyjnej czy jako uczestnik/czka warsztatu lub programu dla młodzieży organizowanego przez Dom Anne Frank w Amsterdamie i jego partnerów.

Jest to Twoja okazja, żeby stać się częścią międzynarodowej sieci młodych ludzi, którzy zainspirowani historią Anne Frank organizują serię działań edukacyjnych nakierowanych na walkę z dyskryminacją, rasizmem oraz antysemityzmem.

Ponieważ wierzymy w Ciebie i Twoją zdolność do zmieniania świata na lepszy, stworzyliśmy ten zestaw narzędzi edukacyjnych, który pomoże Ci szerzyć ideały oraz przesłanie Anne Frank wśród swoich rówieśników i rówieśniczek.

To tutaj, dowiesz się więcej o Anne Frank, czasach, w których żyła oraz znaczeniu jej historii w dzisiejszym świecie. To właśnie TY! możesz mieć wiodącą rolę w dzieleniu się tą wiedzą ze swoimi rówieśnikami i rówieśniczkami.

Bądź częścią tej inicjatywy i razem z nami zmieniaj świat!

Wielkość człowieka nie leży w jego dobrobycie i władzy, ale w charakterze i dobroci. Ludzie są tylko ludźmi i mają swoje wady i braki, ale wszyscy "rodzimy się z natury dobrzy.

Opowiadania z Oficyny, Anne Frank

Anne Frank, maj 1942 rok

2 Anne Frank Youth Network

Anne Frank Youth to globalna sieć zaangażowanej młodzieży. Większość z nich to edukatorzy rówieśniczy w wieku pomiędzy 16 a 22 rokiem życia, którzy zainspirowani dziennikiem oraz historią życia Anne Frank, chcą brać czynny udział w działalności edukacyjnej Domu Anny Frank i pomóc dotrzeć do szerszego grona odbiorców. Projekty prowadzone przez członków Anne Frank Youth Network dotyczą historii Anne Frank oraz jej oddziaływania na współczesnych młodych ludzi.

Czy wiesz że:

- **Edukatorzy rówieśniczy** to młodzi ludzie, którzy uczą swoich rówieśników
- **33,500** edukatorów rówieśniczych z **40** krajów dobrowolnie zgłasza się na przewodnika/czkę po wystawach objazdowych i/lub uczestniczy w warsztatach Domu Anne Frank
- W ciągu ostatnich 10 lat, **1 500 000** osób stało się beneficjentami projektów edukacyjnych zorganizowanych przez Dom Anne Frank oraz organizacje partnerskie

Misja Domu Anne Frank

Dom Anne Frank jest niezależną organizacją założoną w 1957 roku, dedykowaną ochronie miejsca, gdzie Anne Frank ukrywała się podczas drugiej wojny światowej oraz pisała swój dziennik. Dom Anne Frank rozpowszechnia wiedzę o Anne Frank na całym świecie, w celu podnoszenia świadomości na temat zagrożeń, jakie niosą ze sobą antysemityzm, rasizm i dyskryminacja, oraz wagi wolności, równych praw i demokracji.

3 Zestaw narzędzi – co kryje się pod tym hasłem?

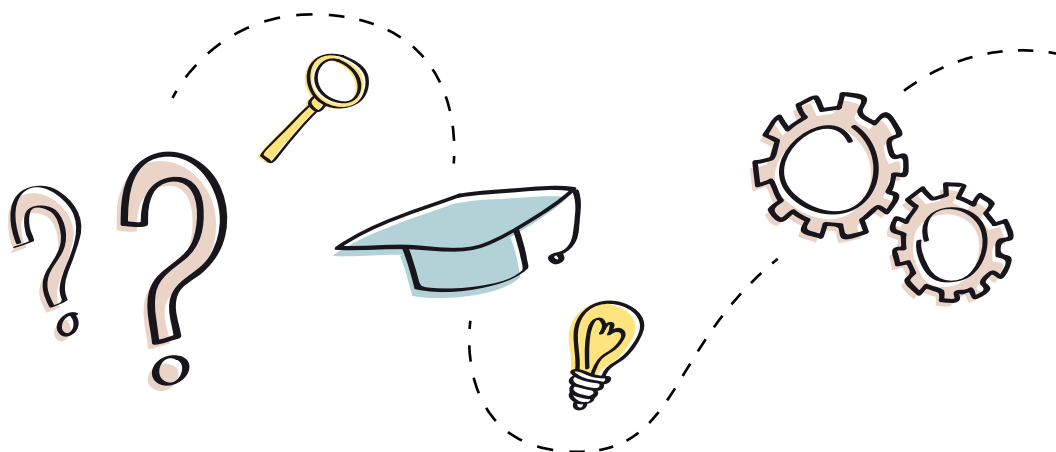
Ten zestaw narzędzi daje nie tylko pogłębioną wiedzę na temat historii Anne Frank, ale również jedne z najbardziej efektywnych aktywności edukacyjnych dla młodych ludzi, w wieku od 13 do 18 lat.

Zawartość podzielona jest na pięć sekcji – DOWIEDZ SIĘ, ZAPLANUJ, PRZYGOTUJ, NAUCZAJ i ODPOWIEDZ – które składają się na różne etapy organizacji Twojej edukacyjnej aktywności.

Używanie tego zestawu narzędzi da Ci więcej wiary w siebie, co pozwoli efektywniej pracować z rówieśnikami i przekazywać im wiedzę, którą Ty już zdobyłeś/aś. Każda sekcja zawiera materiały, które pogłębią Twoje rozumienie danego zagadnienia.

Narzędzia przeprowadzą Cię przez cały proces projektowy – od pomysłu do rezultatu, wytłumaczą Ci, jak możesz przygotować, zorganizować oraz dokonać ewaluacji swojej aktywności edukacyjnej.

4 DOWIEDZ SIĘ	Dowiedz się o Anne Frank i czasach, w których żyła. Zrozum czym są stereotypy, uprzedzenia i dyskryminacja.
5 ZAPLANUJ	Pomyśl co chciałbyś/abyś zrobić, kiedy oraz z kim; Przygotuj plan finansowy i plan awaryjny.
6 PRZYGOTUJ SIĘ	Naucz się jak przygotować oraz poprowadzić spotkanie tak, by zrealizować Twój projekt.
7 NAUCZAJ	Wykonaj zaplanowane przez siebie aktywności tak dobrze, jak tylko to możliwe.
8 ODPOWIEDZ	Spróbuj z dystansu spojrzeć na swój projekt, zobacz co zadziałało, a co nie oraz podziel się tym ze swoimi rówieśnikami z Anne Frank Youth Network.

4 DOWIEDZ SIĘ

a Anne Frank historia na dzień dzisiejszy

Z obawy przed nazistami i ich kolaborantami, w lipcu 1942 roku 13-letnia Anne Frank wraz z siostrą Margot i rodzicami rozpoczęła ukrywanie się. Było ono koniecznością, pozwalającą na uchronienie się przed represjami, które spotykały Żydów. Rodzina przez ponad dwa lata ukrywała się w przybudówce do biura Otto Franka – Ofcynie. Anne niemalże każdego dnia pisała swój dziennik. Ukrywających się prawdopodobnie zdradzono, co doprowadziło do aresztowania ich i deportowania najpierw do obozu przejściowego Westerbork, a następnie do Auschwitz. Anne zmarła w obozie koncentracyjnym Bergen-Belsen w lutym 1945 roku, mniej więcej dwa miesiące przed jego wyzwoleniem. Jej dziennik relacjonuje nam jak radziła sobie z ciągłym strachem i gniewem, w czym lub kim znajdowała pocieszenie oraz co sprawiało jej radość. Po wojnie, Otto Frank, jej ojciec, wyraził zaskoczenie głębokimi przemyśleniami Anne; ledwo rozpoznał w ich autorce swoją własną córkę.

Podczas drugiej wojny światowej zamordowano sześć milionów Żydów oraz innych niewinnych ofiar. Celem ideologii nazistowskiej było też prześladowanie i zgładzenie innych grup, w tym Romów i Sinti, osób niepełnosprawnych, dysydentów politycznych, świadków Jehowy oraz homoseksualistów. Słuchanie ich osobistych historii pomoże nam zrozumieć, w jaki sposób Holocaust wpłynął na losy indywidualnych jednostek. Osobiste historie, jak ta Anne Frank, pomogą dzieciom i młodzieży w odniesieniu się do przeszłości.

“Uczenie się więcej o życiu Anne Frank da nam szansę na rozpowszechnianie jej idei. Wyłącznie, gdy ludzie będą zainteresowani Holocaustem i podejmą wysiłek, żeby dowiedzieć się o nim więcej, świadomość tego problemu może być zwiększona na całym świecie.” Ambasador Anne Frank

Ten dziennik подарowano Anne na jej trzynaste urodziny.

Dziennik został opublikowany 25 czerwca 1947 roku. Na okładce pierwszego wydania widniało słońce znikające za chmurami; jej autorem był Helmut Salden. Dziennik przetłumaczono na ponad siedemdziesiąt języków.

Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej o historii, przejdź do sekcji: **Źródło 1!**

4 DOWIEDZ SIĘ

a Anne Frank historia na dzień dzisiejszy

Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej o historii, przejdź do sekcji: **Źródło 1!**

Anne Frank jest jedną z ponad 1.5 miliona żydowskich dzieci, które zostały zamordowane podczas Holokaustu. Jej historia stała się bardzo znana z powodu dziennika który prowadziła i który zachował się dzięki jednemu z pomocników, a po wojnie został opublikowany przez jej ojca, Otto Franka. Inne historie również zasługują na to, by być rozpowszechnione, tak jak historia Anne Frank. Opowiedziane z własnej perspektywy, mogą być równie wartościowe edukacyjnie. Co więcej, mówią o innych doświadczeniach wojny i mogą być przedstawione z innego punktu widzenia.

Przewodnik Anne Frank może pomóc Ci dowiedzieć się przez co przeszedł Twój kraj podczas drugiej wojny światowej i Holokaustu, oraz poznać więcej tego typu historii.

Jakie inne historie kryją się tam teraz? Czy w Twoim kraju są podobni młodzi pisarze, tacy jak Anne Frank, którzy piszą, prowadzą bloga albo zgłaszają problemy społeczne, dotyczące ich państw? Daj nam znać i „uchwyć” ich historie!

.....

.....

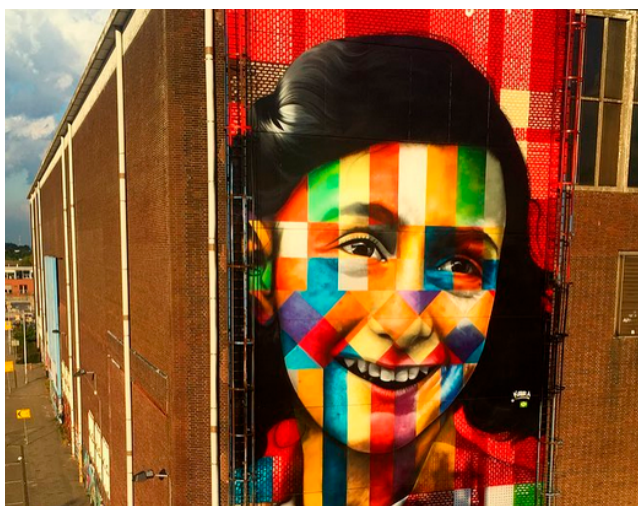
.....

.....

4 DOWIEDZ SIĘ

b Dlaczego powinniśmy się uczyć o Anne Frank?

“To ważne, aby kontynuować rozpowszechnianie przekazu, który pozostawiła nam Anne Frank oraz dalej pomagać ludziom potrzebującym.”
Anne Frank Youth Network

Zdecydowałeś/aś się używać tego zestawu narzędzi oraz współpracować z Domem Anne Frank. Na swojej drodze zostaniesz pewnie zapytany/a CZEMU to robisz? DLACZEGO jesteś zainteresowany/a tą historią? Dlaczego JA powinienem/powinnam być zainteresowana? TY możesz dać najlepszą odpowiedź na te pytania, ponieważ to TY wiesz co CIĘ motywuje. Opowiedz swoją historię! Na tej stronie pomożemy Ci z kilkoma dodatkowymi odpowiedziami.

Poprzez edukowanie innych o Anne...

1. Przekazujesz pamięć o Anne Frank kolejnemu pokoleniu;
2. Zwracasz uwagę na te 1.5 miliona żydowskich uczniów i uczennic, którzy zostali zamordowani przez nazistów. Historia Anne jest historią jednej z nich;
3. Nauczasz swoich rówieśników o kontekście historycznym Holokaustu i drugiej wojny światowej;
4. Masz dostęp do fascynujących, autentycznych materiałów, takich jak zdjęcia historyczne, miejsca pamięci oraz dziennik Anne Frank;
5. Pokazujesz innym do czego może doprowadzić dyskryminacja jeśli przybierze swoją najbardziej ekstremalną formę;
6. Dyskutujesz na temat dylematów i wyborów ludzi, z tego okresu w swojej grupie, aby pomóc im ukształtować własne opinie;
7. Zapoznajesz ich z czterema oddzielnymi rolami – ofiary, prześladowcy, pomocnika, świadka naocznego, co może być pomocne w analizowaniu przeszłości i teraźniejszości;
8. Pozwalasz swoim rówieśnikom zdać sobie sprawę z tego jak skomplikowana jest historia;

4 DOWIEDZ SIĘ

9. Uczysz się łączyć przeszłość z terażniejszością oraz dyskutować o uprzedzeniach i dyskryminacji obecnych w dzisiejszym społeczeństwie; Twój rówieśnik i rówieśniczka mogą rozważać jak ważna jest tożsamość i wartości oraz zastanowić się nad własną odpowiedzialnością.
10. Tchniesz życie w miliony innych historii dyskryminacji. Życie Anne jest świadectwem, że ofiary dyskryminacji nie są odpowiedzialne za sposób w jaki się je traktuje.

Jakie są Twoje osobiste powody, dla których chcesz rozmawiać o Anne Frank i jej historii?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Anne, 1935 - 1942

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

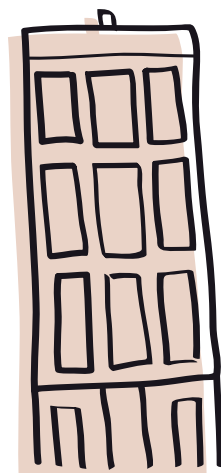
Zostanie zadanych Ci wiele pytań: zebraliśmy dla Ciebie 12 najczęściej zadawanych przez nastolatków pytań. Nasze odpowiedzi pomogą Ci udzielić odpowiedzi swoim rówieśnikom. Poniżej znajdziesz kilka propozycji oraz wskazówek.

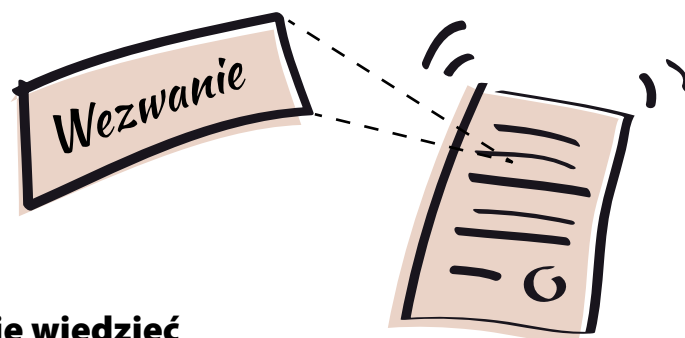
1 Kto ZDRADZIŁ Anne Frank?

To najczęściej zadawane pytanie, lecz niestety, nie znamy na nie odpowiedzi. Ludzie od dawna snuli na ten temat domysły. Pierwsze dochodzenie rozpoczęło się w 1948 roku. Czternaście lat później podjęto kolejny wysiłek, by dowiedzieć się, co się stało. Żadne ze śledztw nie przyniosło skutku i zdrajcy nigdy nie zostali odnalezieni. Otto Frank wielokrotnie podkreślał, że nie można nikogo winić bez dowodów. Wiele osób mogło wiedzieć, że Żydzi ukrywali się na Prinsengracht, wśród nich lokalni sprzedawcy. Każdego dnia, ukrywający się potrzebowali pożywienia: warzyw, pieczywa i mięsa. Ich sąsiedzi również mogli coś podejrzewać. Ciężko by osiem osób żyjących w domu w centrum Amsterdamu pozostało niezauważonymi przez dwa lata. Z pośród szacowanych 28,000 Żydów w kryjówkach w Holandii, około 9,000 zostało odkrytych i aresztowanych. Często bywali zdradzani, dlatego to, co spotkało Anne nie było nietypowe.

2 Dlaczego to właśnie Anne stała się ZNANA?

Dla wielu ludzi, Anne Frank stała się symbolem Holokaustu. Dlaczego? Było wiele żydowskich dzieci i dorosłych jak Anne, którzy prowadzili własne dzienniki podczas Holokaustu. Większość tych dzienników nie została nigdy opublikowana, lecz Anne została, ponieważ bardzo tego chciała. Otto Frank zdecydował się na jego publikację w 1947 roku. Anne pisała bardzo dobrze jak na młodą dziewczynę, niektórzy wręcz zaliczają Dziennik do kanonu literatury. Wiele osób do pewnego stopnia utożsamia się z przeżyciami Anne, która pozostała pełna nadziei oraz optymizmu, pomimo wojny. Do tej pory, Dziennik przetłumaczono na ponad 70 języków, wyprodukowano również filmy oraz sztuki teatralne o życiu Anne Frank. To wszystko przyczyniło się do uczynienia dziewczynki sławną. Każdego roku ponad milion ludzi odwiedza Dom Anne Frank. Możemy więc definitywnie stwierdzić – Anne jest sławna.

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

3 Dlaczego Anne Frank prowadziła swój DZIENNIK?

Anne Frank otrzymała od rodziców dziennik, kiedy miała 13 lat. Dziewczynka lubiła pisać i używała go, żeby notować w nim swoje myśli oraz uczucia. Dziennik zabrała ze sobą do Oficyny i opisywała przeżycia towarzyszące ukrywaniu się. Było to idealne zajęcie, ponieważ Anne często musiała pozostawać cicho – a pisanie nie generowało żadnych dźwięków. Dziewczynka bardzo tęskniła za swoimi prawdziwymi przyjaciółmi. Właśnie dlatego adresowała swój dziennik do "Kitty", w ten sposób udawała, że koresponduje ze swoją najlepszą przyjaciółką, co pokazuje jak ważną rolę pełnił dla niej dziennik.

4 Jak Anne Frank znalazła się w Oficynie?

W 1942 roku naziści rozpoczęli deportację Żydów z Holandii. To właśnie dlatego państwo Frank sekretnie zaczęli organizować kryjówkę w oficynie biura Otto. W tym czasie nadal mieszkali na Merwedeplein w Amsterdamie. Po tym jak Margot otrzymała wezwanie do niemieckiego obozu pracy, zdecydowali się natychmiast udać w miejsce kryjówki. Oprócz rodziny Frank, dodatkowo ukrywało się tam 4 innych Żydów: Hermann i Auguste van Pels wraz z synem Peterem oraz Fritz Pfeffer. Podczas ukrywania się pomagało im czworo pracowników biurowych firmy Otto.

8 i 9 lipca 1942 roku Anne Frank napisała w swoim dzienniku o tym co stało się po tym, jak jej siostra otrzymała wezwanie. Podczas swoich lekcji o Anne Frank przeczytaj tę relację i inne istotne cytaty.

5 Dlaczego Żydów umieszczano w OBOZACH KONCENTRACYJNYCH?

Żeby odpowiedzieć na to pytanie, być może będziesz musiał/a odwołać się do nazistowskiej ideologii rasowej. Zwróć uwagę, że Hitler i naziści wierzyli, że ludzie mogą być podzieleni na wrogie sobie rasy. Według nazistów Żydzi byli niebezpieczną, słabą, podrzędną rasą, która stanowiła zagrożenie dla obywateli Niemiec. Tylko „prawdziwi” Niemcy (Aryjczycy) mogli żyć w Niemczech. Ten szalony pogląd (oraz kilka innych), sprawił, że naziści rozpoczęli dyskryminację Żydów. Podejmowane środki stawały się stopniowo coraz bardziej dotkliwe i ostatecznie doprowadziły do zbudowania specjalnych obozów śmierci do mordowania Żydów. W tym samym czasie, po inwazji w 1941 roku, w Europie Wschodniej armia niemiecka posuwała się w głąb Związku Radzieckiego. Postępującą armię wsparto specjalnymi grupami operacyjnymi hitlerowskiej policji bezpieczeństwa i służby bezpieczeństwa "Einsatzgruppen", których celem było zamordowanie jak największej liczby Żydów, Romów, Sinti i partyzantów. Szacuje się, że w ciągu roku blisko półtora miliona mężczyzn, kobiet i dzieci zostało zamordowanych.

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

Celem poszerzenia dyskusji możesz zapytać rówieśników czy uważają, że Hitlerowi ktoś pomógł w realizowaniu jego planu. Powiedz im, że było wiele osób, które go wspierały i z nim współpracowały, nawet w krajach okupowanych przez nazistów.

6 Jak ZMARŁA Anne Frank?

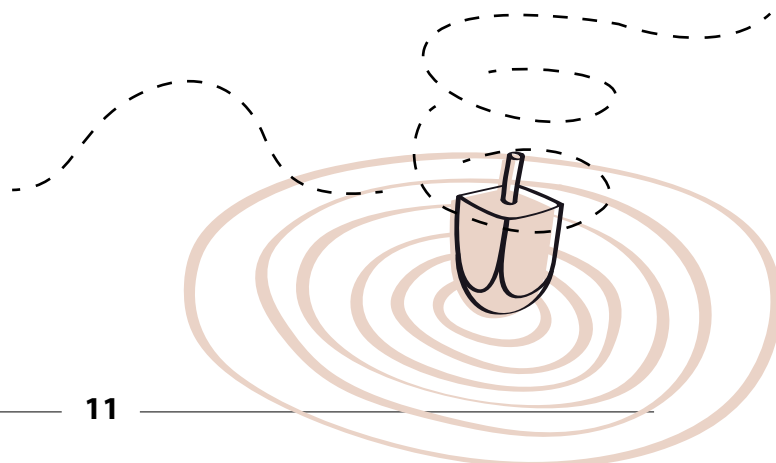
Po aresztowaniu Anne Frank wraz z resztą osób z Oficyny, została umieszczona w obozie przejściowym Westerbork w Drenthe (wschodnia część Holandii). Z Westerbork Anne deportowano do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau w okupowanej Polsce, a ostatecznie do obozu koncentracyjnego Bergen-Belsen w Niemczech. Dziewczynka zmarła tam na tyfus, wysoce zaraźliwą chorobę, w lutym 1945 roku. Miała wtedy 15 lat.

Radzimy, aby wziąć pod uwagę młody wiek uczniów podczas dyskusji na ten temat. Nie pokazuj im żadnych drastycznych zdjęć oraz filmów.

7 Czy przypadkiem HITLER sam nie był Żydem?

Znany historyk Ian Kershaw, ekspert w dziedzinie życia Hitlera badał tę kwestię dogłębnie i nie znalazł dowodu na to, aby Hitler sam był Żydem. Na ten mit często można się natknąć w Internecie, jednak podane źródła nie są wiarygodne.

Wiarygodne informacje na temat Adolfa Hitlera w języku odpowiednim dla dzieci można znaleźć na stronie internetowej www.annefrankguide.net. Wielu ludzi jest zafascynowanych Hitlerem i chce się dowiedzieć o nim więcej. Przedyskutuj to w grupie i zapytaj dlaczego ludzie mogą być zafascynowani tym człowiekiem.

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

8 Dlaczego Hitler NIENAWIDZIŁ Żydów?

Powinno zostać tutaj przedstawione pojęcie "kozła ofiarnego". Żydzi byli obarczani za wielkie katastrofy, takie jak przegraną Niemiec w pierwszej wojnie światowej czy też kryzys ekonomiczny, pomimo tego, że nie byli za to odpowiedzialni. Poprzez winienie Żydów, Hitler stworzył wspólnego wroga. Według nazistów, wszystkie problemy mogły być rozwiązane poprzez wykluczenie Żydów ze społeczeństwa. Dzięki temu politycznemu przesłaniu i obietnicy ponownego uczynienia z Niemiec ekonomicznej potęgi, Hitler wygrał wybory w 1932 roku.

Hitler nie wymyślił nienawiści do Żydów. Wykorzystał antysemickie nastroje, które były obecne w społeczeństwie już od dłuższego czasu. Spędził swoją młodość w Wiedniu, mieście w którym burmistrzem był antysemita i gdzie antysemityzm był bardzo powszechny. Hitler i naziści wierzyli, że ludzie mogą być podzieleni na wrogie sobie rasy. Jedynie "rasowo czysti" Niemcy (Aryjczycy) mogli żyć w Niemczech. Posługiwanie się kategoriami rasowości jest niebezpieczne. Istnieje tylko jedna rasa: rasa ludzka.

Potrzebujesz wielu informacji ogólnych, żeby odpowiedzieć na to pytanie. Razem z klasą, postarajcie się wymyślić definicję takich zwrotów jak kozioł ofiarny, rasizm, antysemityzm i zapiszcie je na tablicy. Więcej informacji na temat tych pojęć można znaleźć na stronie [annefrankguide](#) i w Słowniczku.

Słowniczek na
stronie 80-85

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

9 Dlaczego Żydzi nie ściągnęli ŻÓŁTEJ GWIAZDY?

Dzieci zadają to pytanie, ponieważ zdaje się prostym rozwiązaniem. Poprzez usunięcie żółtych gwiazd, można uniknąć prześladowania. Niestety, ucieczka przed kontrolą nazistów była prawie niemożliwa, a prawa i regulacje przeciw Żydom były wprowadzane pojedynczo. Po pierwsze, wszyscy Żydzi musieli być zarejestrowani, więc naziści dokładnie wiedzieli, kto był Żydem, a kto nie. Noszenie żółtej gwiazdy było obowiązkowe od maja 1942 roku w Holandii. To antyżydowskie prawo było wprowadzone wcześniej w innych okupowanych krajach. Osoby, które go nie przestrzegały, posyłano do obozu koncentracyjnego. Można było łatwo sprawdzić, kto był Żydem, ponieważ Żydzi mieli "J" przybite pieczątką w swoim dowodzie osobistym lub paszporcie. Niektórzy Żydzi odmawiali noszenia Gwiazdy Dawida, ale było to ekstremalnie niebezpieczne, więc większość pozostawała posłuszna.

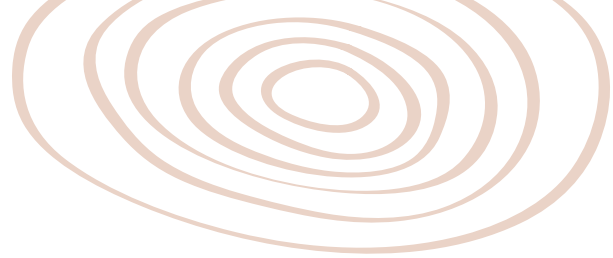
Możesz posłużyć się następującym cytatem:

6 lipca 1942 roku o godzinie 7:30 zgodnie z planem Miep zapukała do drzwi na Merwedeplein żeby odebrać Margot. Margot i Miep mieszkały niedaleko siebie. Jak przystało na dwie młode holenderskie kobiety w drodze do pracy, pedałowały z południa Amsterdamu w kierunku centrum. Margot, jadąc na rowerze łamała rozkazy nazistów, trzymała się blisko tuż za Miep, wyraźnie spokojna, lecz wewnętrznie przerażona. Nie miała pojęcia dokąd zmierza, a sam fakt, że korzystała z roweru był wystarczający, by zostać aresztowaną. Na dodatek nie miała swojej żółtej gwiazdy; to też było poważnym przestępstwem.
"Anne Frank: The Biography" autorstwa Melissy Müller

10 Dlaczego tyle rzeczy było ZABRONIONYCH dla Żydów?

Naziści wierzyli, że Żydzi byli gorsi od tak zwanych "prawdziwych Niemców". Dlatego tworzyli przepisy, które odbierały Żydom fundamentalne prawa. Norymberskie Prawa Rasowe jeszcze bardziej wykluczyły Żydów. Wszystko szło zgodnie z planem nazistów – odizolowanie czyniło Żydów jeszcze bardziej bezbronniymi.

4 DOWIEDZ SIĘ

c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

11 Czy INNE GRUPY SPOŁECZNE też były mordowane przez Hitlera?

Naziści prześladowali i mordowali również inne grupy społeczne, przede wszystkim: Romów, Sinti, komunistów, liderów związków zawodowych, politycznych przeciwników, homoseksualistów (...). Naziści wierzyli, że te grupy społeczne stanowiły zagrożenie dla ludności niemieckiej. Zasadniczo, każdy kto sprzeciwiał się ideologii nazistowskiej był uznawany za jej wroga.

Możesz przemyśleć cytaty pastora Martina Niemollera: *Najpierw przyszli po socjalistów i nie reagowałem – ponieważ nie byłem socjalistą. Później przyszli po członków związków zawodowych i nie reagowałem – ponieważ nie byłem członkiem związku zawodowego. Następnie przyszli po Żydów i również nie reagowałem – ponieważ nie byłem Żydem. Później przyszli po mnie – i nie było już nikogo, kto mógłby zareagować w mojej obronie.* (Źródło USHMM)

12 Dlaczego tak mało ludzi POMAGAŁO Żydom?

Odpowiadając na to pytanie, ważne jest, aby zgromadzić informacje i wytłumaczyć co się zdarzyło. Prawdą jest, że relatywnie mało ludzi w Holandii i innych okupowanych krajach pomagało Żydom. Działanie to było bardzo niebezpieczne; można było zostać zesłanym do więzienia lub obozu koncentracyjnego. Wiele osób pozostawało biernych ze strachu. Nie było do końca wiadomo, co stanie się z Żydami. Chociaż ludzie wiedzieli o istnieniu obozów, nie byli w stanie sobie wyobrazić tych strasznych rzeczy, które miały tam miejsce. Jednak, byli też ludzie, którzy pomagali, jak Miep Gies. Po wojnie, powiedziała: "Zawsze lepiej jest próbować niż nie robić nic. Jeśli nie robisz nic, na pewno wszystko potoczy się źle."

Zaangażuj grupę w przygotowanie odpowiedzi. Jakie powody mieli ludzie żeby pomagać/nie pomagać? Uczniowie często wymyślają wiele trafnych powodów. Przedyskutujcie również dlaczego pomaganie jest bardzo ważne, nawet kiedy jest ryzykowne. Zobacz ćwiczenia o [Rolach i/lub Pomaganiu](#), przeszłość i przyszłość w sekcji NAUCZAJ.

4 DOWIEDZ SIĘ

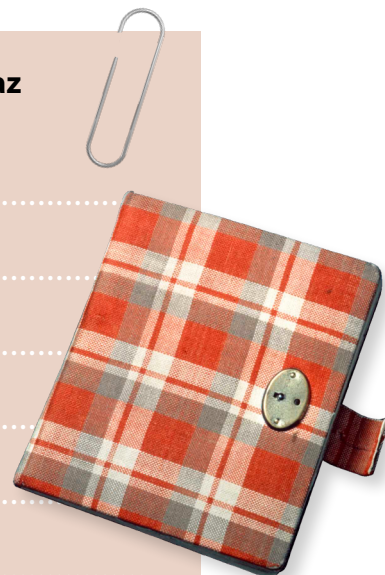
c Co Ty oraz Twoi rówieśnicy chcecie wiedzieć o Anne Frank i historii jej czasów?

Napisz swoje trzy ulubione cytaty z Dziennika Anne Frank oraz wytłumacz dlaczego właśnie one są Twoimi ulubionymi?

1 .....

2 .....

3 .....

To jest dziennik, który Anne dostała na swoje trzynaste urodziny.

Otto Frank był jedynym ocalonym spośród osób ukrywających się w Oficy. Przetrwał Holokaust. Zmarł w wieku 91 lat w roku 1980. Jeśli mógłbyś/mogłabyś zadać Otto jakiegokolwiek pytanie, jak by ono brzmiało?

.....

.....

.....

.....

.....

Otto Frank na poddaszu Oficy, krótko przed otwarciem muzeum przy Prinsengracht, 3 maja 1960 roku.

4 DOWIEDZ SIĘ

d Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank? Opowiadanie historii

Jeżeli chcesz wykorzystać historię życia Anne Frank w jednym ze swoich ćwiczeń lub po prostu więcej się o niej dowiedzieć, możesz skorzystać z przygotowanego przez nas planu, który pomoże Ci przećwiczyć publiczne prezentowanie. Poniżej znajdziesz cztery punkty wyjściowe, od których możesz zacząć opowiadanie tej wyjątkowej opowieści.

Przejdź przez punkty krok po kroku i wybierz jeden z tematów zaprezentowanych poniżej. Powodzenia!

Wybierz temat z poniższej listy.

1 Historia o **DYSKRYMINACJI** w życiu Anne Frank

Na swoje trzynaste urodziny, Anne otrzymuje dziennik. W tym czasie, wojna w Holandii toczy się już od dwóch lat. Anne opisuje, jak antyżydowskie przepisy wpływają na jej życie.

→ Więcej informacji znajdziesz w Dzienniku Anne Frank, na przykład w notatce datowanej na sobotę, 20 czerwca 1942 roku.

2 Historia o **WEZWANIU DO OBOZU PRACY**, które otrzymała Margot (siostra Anne Frank) i o tym, jak rozpoczęło się życie w ukryciu.

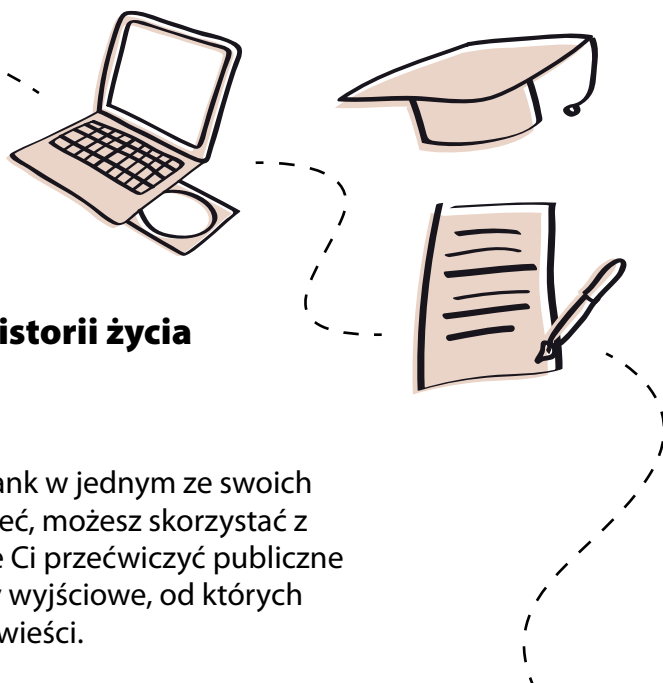
Margot Frank otrzymuje wezwanie w celu zgłoszenia się w obozie pracy. Rodzina Franków natychmiast zaczyna się ukrywać. W Oficynie, Anne opisuje w szczegółach co się zdarzyło.

→ Więcej informacji znajdziesz w Dzienniku Anne Frank, na przykład w notatkach datowanych na 8, 9, 10 i 11 lipca 1942 roku. Wybierz wiadomość, na której oprzesz swoją opowieść.

3 Historia o **ŻYCIU CODZIENNYM** w Oficynie i głównym zajęciu Anne: pisaniu.

Anne dzieliła pokój z Fritzem Pfefferem. Czasami sprzecali się o korzystanie ze stołu do pisania, Anne wspomina o tym w swoim dzienniku.

→ Więcej informacji znajdziesz w Dzienniku Anne Frank, na przykład w notatce datowanej na 13 lipca 1942 roku.

4 DOWIEDZ SIĘ

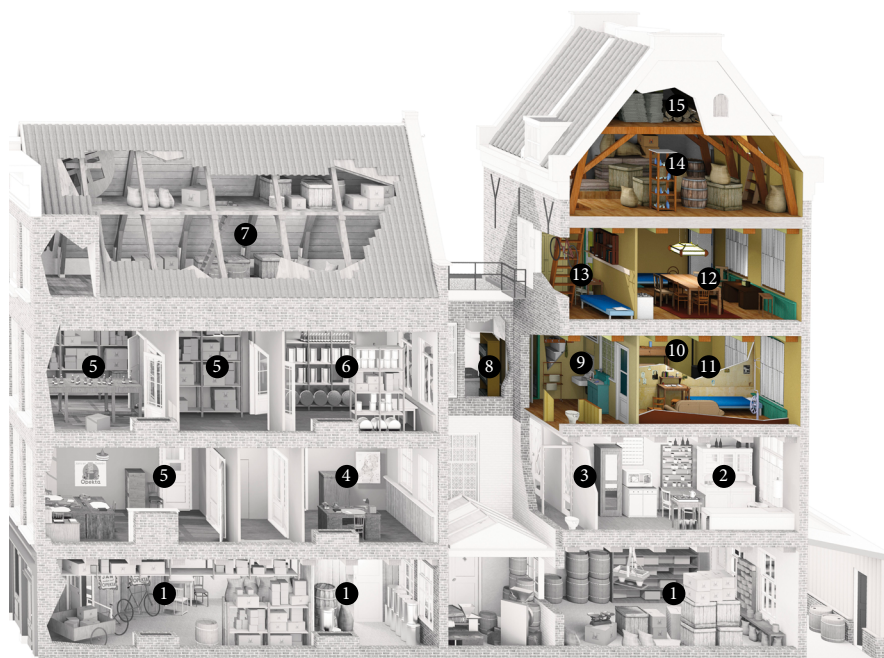
d Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank?

Opowiadanie historii

4 Historia o ARESZTOWANIU Anne Frank.

Osiem osób ukrywających się w Oficy aresztowano. Czasu starcza ledwo na spakowanie kilku rzeczy. Dziennik Anne zostaje w kryjówce.

→ Użyj informacji z kolejnej strony

Kryjówka

Lokal firmy

- ① Magazyn
- ② Kuchnia firmowa
- ③ Drzwi do prywatnego biura Otto Franka
- ④ Biuro Victora Kuglera
- ⑤ Biuro Johannes Kleimana, Miep Gies i Bep Voskuijl
- ⑥ Powierzchnia magazynowa
- ⑦ Poddasze
- ⑧ Półpiętro z obrotową biblioteczką prowadzącą do Oficy

Oficina

- ⑨ Łazienka
- ⑩ Pokój Otto, Edith i Margot Frank
- ⑪ Pokój, który Anne Frank dzieliła z Fritzem Pfefferem
- ⑫ Wspólny salon i jadalnia, nocą sypialnia Hermanna i Auguste van Pels
- ⑬ Pokój Petera van Pels
- ⑭ Poddasze
- ⑮ Strych

4 DOWIEDZ SIĘ

d Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank? Opowiadanie historii

Aresztowanie

Jest 4 sierpnia 1944 roku, ciepły i słoneczny dzień. O poranku, kwatera główna Sicherheitsdienst (SD) w Amsterdamie otrzymuje telefoniczne zawiadomienie. Oficer SS na służbie, Karl Silberbauer zostaje w nim poinstruowany, żeby pójść na ulicę Prinsengracht 263.

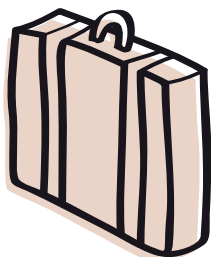
Na pierwszym piętrze, pracownicy biurowi są w trakcie pracy, kiedy nagle drzwi się otwierają. Cytując Miep Gies: 'Mały człowiek wszedł z rewolwerem w ręce, celując we mnie powiedział: "Pozostań na miejscu i się nie ruszaj"'. Victor Kugler, pracujący w sąsiadującym pokoju, słyszy hałas i postanawia sprawdzić, co się dzieje. Victor Kugler: "Widziałem czterech oficerów policji; jeden z nich miał mundur Gestapo". Któryś z policjantów celuje pistoletem w Victora Kuglera i rozkazuje mu wskazać drogę. Idą do ruchomego regału z książkami i otwierają go. Z wyciągniętymi pistoletami, policjanci wchodzą do środka Oficyny.

Wzięci z zaskoczenia

Ludzie w Oficynie są wzięci całkowicie z zaskoczenia. Żyli w ciągłym strachu przed odkryciem przez dwa lata. Tamtego dnia ich koszmar się ziścił. Po wojnie, Otto Frank powiedział: "Było około wpół do jedenastej. Byłem na gorze u rodziny Van Pels, w pokoju Petera i pomagałem mu z zadaniem domowym. Nagle, ktoś przybiegł po schodach, drzwi się otworzyły i mężczyzna stał przed nami z pistoletem w ręce. Cała reszta była już ustawiona na dole. Moja żona, dzieci i rodzina Van Pels stali tam z rękoma podniesionymi do góry." Następnie, Fritz Pfeffer zostaje zabrany do pokoju.

Wartościowe rzeczy

Ludzie z Oficyny muszą przekazać swoje wartościowe rzeczy. Silberbauer chwyta walizkę Otto, która zawiera arkusze pamiętników Anne i wytrzępuje je, żeby zrobić miejsce na zapakowanie wartościowych przedmiotów. Arkusze pamiętnika Anne spadają na podłogę. Otto Frank: "Wtedy on powiedział: 'Przygotujcie się. Wszyscy tutaj z powrotem za pięć minut.'" Ukrywający się oraz dwoje pomocników, Victor Kugler i Johannes Kleiman, zostają aresztowani i umieszczeni w policyjnej furgonetce.

4 DOWIEDZ SIĘ

d Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank?

Opowiadanie historii

Przeczytaj materiał źródłowy

Przeczytaj materiał źródłowy na temat, który wybrałeś/aś i zapisz to, czego użyjesz w swojej opowieści.

.....

.....

.....

.....

.....

Co miałbyś/abyś nadzieję osiągnąć?

Co miałbyś/abyś nadzieję osiągnąć swoją opowieścią o Anne Frank? Zapisz poniżej.

.....

.....

Miep Gies
1909 – 2010

Jan Gies
1905 – 1993

Bep Voskuijl
1919 – 1983

Victor Kugler
1900 – 1981

Johannes Kleiman
1896 – 1959

4 DOWIEDZ SIĘ

d Jak można ćwiczyć opowiadanie historii życia Anne Frank?

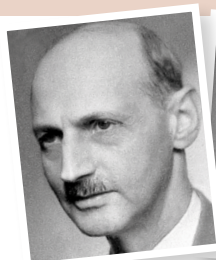
Opowiadanie historii

Przećwicz czytanie swojej historii

Przećwicz czytanie swojej historii na głos i sprawdź porady przygotowawcze.

- Wybierz ważny moment do rozmowy i znajdź interesujące szczegóły. Dziennik Anne Frank może stanowić świetne źródło.
- Wybierz jedną osobę z kryjówki. Nie musi to być Anne Frank. Możesz również opowiedzieć historię z perspektywy jej rodziców, siostry lub kogoś z pomagających, jak Miep Gies.
- Wybierz czas i miejsce osadzenia swojej opowieści. Kiedy i gdzie wszystko się toczy?
- Przedmiot lub zdjęcie może pomóc w wzmocnieniu przekazu opowieści.
- Jak bardzo chcesz, żeby ta opowieść była osobista? Możesz opowiedzieć o historii swojej rodziny, otoczenia, szkoły lub poznania kogoś, kto przeżył wojnę.
- Czy obozy koncentracyjne odgrywają rolę w Twojej opowieści? Uczniowie często chcą o nich usłyszeć, ale bądź świadomy/a, co o nich mówisz. Przykre szczegóły nie są niezbędne i mogą niepotrzebnie zszokować niektórych uczniów.
- Jak zakończysz swoją opowieść? Anne Frank umiera, ale uczniowie potrzebują nadziei. Powiedz im na przykład, jak Otto Frank, ojciec Anne, przetrwał wojnę i opublikował dziennik.

Rodzina Frank

Otto Frank
1889 – 1980

Edith Frank
1900 – 1945

Margot Frank
1926 – 1945

Anne Frank
1929 – 1945

Auguste van Pels
1900 – 1945

Hermann van Pels
1900 – 1945

Peter van Pels
1926 – 1945

Pfeffer

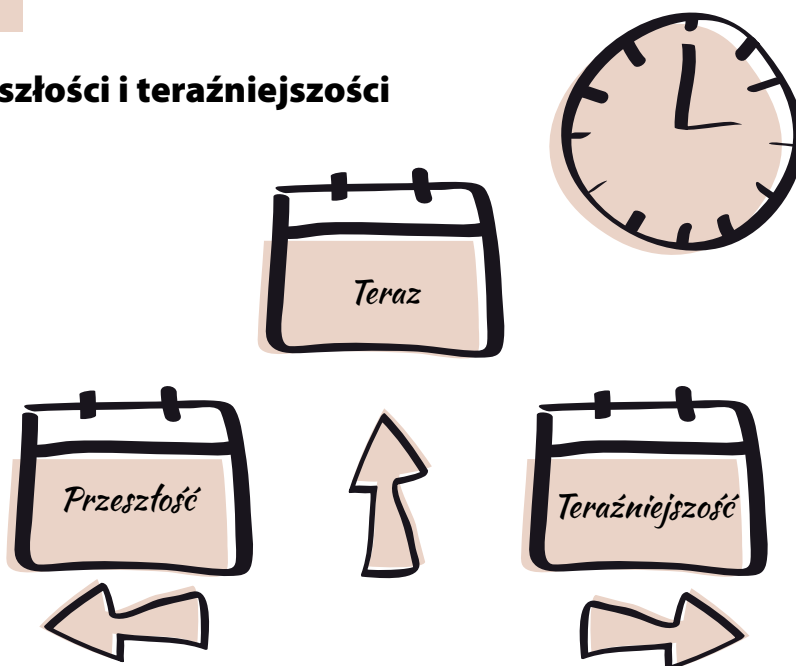

Fritz Pfeffer
1889 - 1944

Rodzina van Pels

4 DOWIEDZ SIĘ

e Łączenie przeszłości i terażniejszości

“Przecież historia Anne bezpośrednio dotyczy terażniejszości! Tego chyba nie trzeba tłumaczyć. Na całym świecie nadal jest zbyt dużo dyskryminacji. O tym właśnie dyskutowaliśmy podczas konferencji w zeszłym tygodniu. W moim kraju też stajemy twarzą w twarz z dyskryminacją Żydów, muzułmanów, uchodźców i innych mniejszości. Dla mnie to świadectwo, tego że nadal nikt nie wie, jak żyć ze swoimi rówieśnikami”.

Ambasadorka Anne Frank

*Wiem czego chcę, mam cel, własne zdanie. Mam religię i miłość.
Pozwól mi być sobą i będę wtedy usatysfakcjonowana...*

Anne Frank

Anne Frank jest jedną z półtora miliona żydowskich dzieci zabitych przez nazistów. Tylko dlatego, że była Żydówką. Anne dożyła jedynie wieku 15 lat. Żyjemy w innych czasach. Różnica w porównaniu z czasami Anne Frank jest gigantyczna. Niestety ciągle odczuwane są przejawy dyskryminacji. Ludzie bardzo często wykluczają innych na podstawie tego kim są lub jak wyglądają. Dyskryminacja jest wciąż zjawiskiem codziennym, na całym świecie. Dlaczego ludzie dyskryminują się nawzajem? Dlaczego nie możemy być po prostu sobą bez deptania pozostałych? Czyż nie rodzimy się wszyscy równi?

4 DOWIEDZ SIĘ

f Różne role

„Musimy zrozumieć, że należy podtrzymywać pamięć i stać się narzędziem zmiany, o którą walczymy, nie pozostawać biernymi obserwatorami”.

Ambasadorka Anne Frank

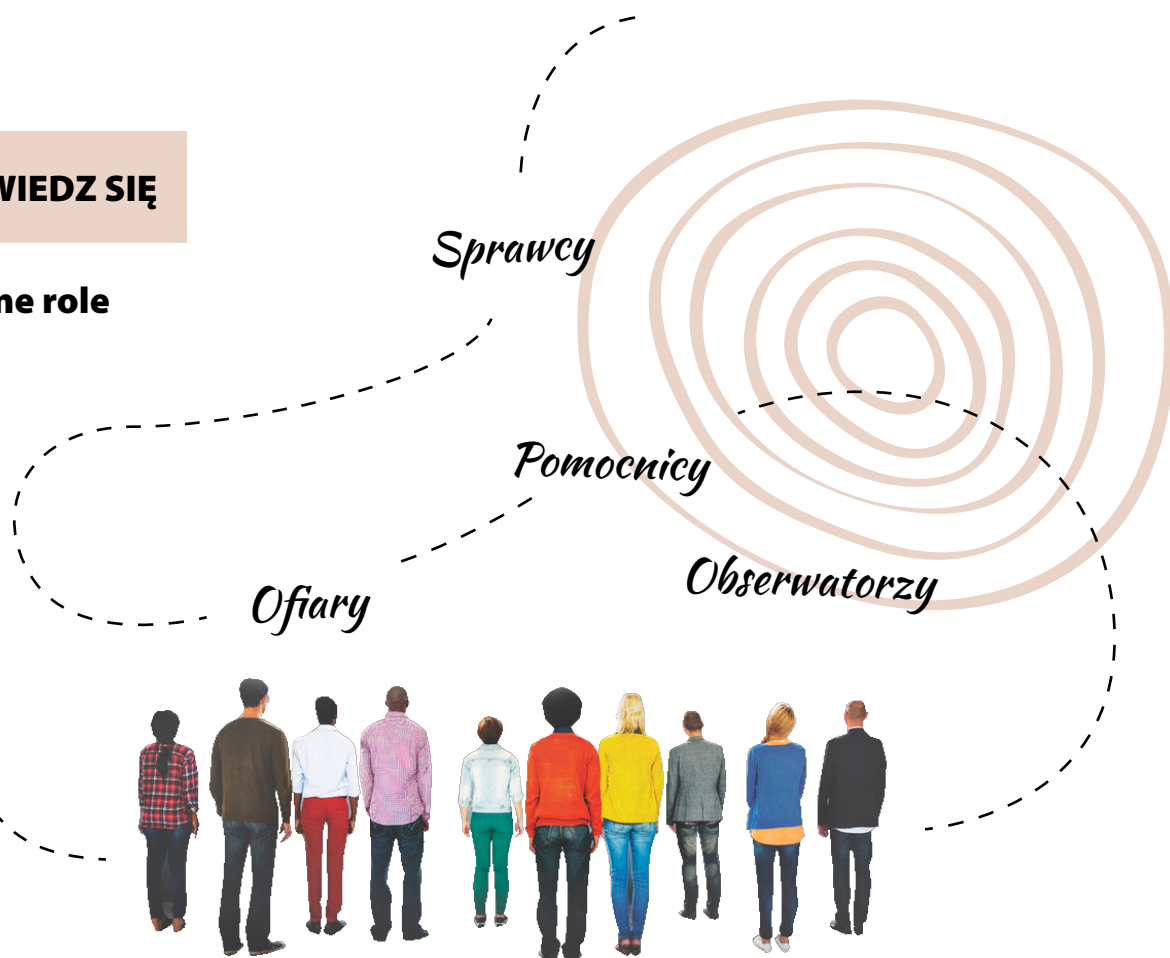
Aby pomóc Twoim rówieśnikom zrozumieć kontekst Holokaustu, ważne jest, żeby wytłumaczyć, iż zmiany społeczne nie są procesem nieodwracalnym, lecz raczej konsekwencją wyborów zwykłych ludzi, takich jak oni. Wybory jednej osoby mogą wpłynąć na życie wielu innych. Użytecznym narzędziem edukacyjnym jest ukazanie najważniejszych postaci historycznych na tle sytuacji społecznej i politycznej ich czasów. Nadawanie twarzy historii ułatwi identyfikowanie się z ofiarami i zwiększy zrozumienie uczniów.

Przedstawienie czterech różnych ról (sprawca, ofiara, obserwator i pomocnik) może pomóc Tobie i Twoim rówieśnikom w zrozumieniu tak skomplikowanego wydarzenia, jak Holokaust.

Uczniowie często myślą, że historia Holokaustu i drugiej wojny światowej może być wytłumaczona poprzez dzielenie ludzi na dobrych i złych. „Zły” odnosi się do sprawców: nazistów, okupantów niemieckich i kolaborantów. „Dobry” odnosi się do ludzi, którzy stawiali opór i pomagali innym, na przykład poprzez udostępnianie im miejsca do ukrycia. W jaki sposób wytłumaczyć, że taki podział nie oddaje złożoności przeszłości?

4 DOWIEDZ SIĘ

f Różne role

Na podstawie własnych wyborów ludzie wchodzą w następujące role:

- Ofiary
- Sprawcy
- Pomocnicy
- Obserwatorzy

Podczas drugiej wojny światowej, Holandię zamieszkiwało około 9 milionów ludzi. Większość z nich należała do kategorii obserwatorów. Mniejsza grupa, około 5 procent współpracowała aktywnie z nazistami. Grupa, która była zaangażowana w Opór jest szacowana również na około 5 procent. Uczniowie są w stanie rozpoznać poszczególne role w sytuacji. Koncentrując się na rolach sprawców, pomocników i obserwatorów, łatwiej będzie Ci poprowadzić dyskusję o tym, co motywowało ludzi do poszczególnych zachowań.

Te role nie są przypisane do poszczególnych osób na zawsze, ponieważ ludzie mogą się zmieniać. Pozwolą ci one przedyskutować tematy takie jak odpowiedzialność i wolność wyboru. Pomocnik, obserwator i sprawca mają więcej wolności wyboru niż ofiara.

Te role mogą być również użyte w rozmowie na temat aktualnych wydarzeń związanych z uprzedzeniami i dyskryminacją.

4 DOWIEDZ SIĘ

f Różne role

1. Pomyśl o codziennej sytuacji, w której występują te cztery role. Być może doszło do niej w Twoim klubie sportowym, kiedy byłeś/aś poza domem lub na boisku szkolnym. Możesz również przytoczyć przykład ze swojego życia, w którym grałeś/aś jedną z tych ról.

.....

.....

.....

.....

.....

Skategoryzuj główne postacie. Odpowiedz, kto jaką grał rolę. Więcej informacji znajdziesz na osi [czasu Anne Frank](#), w [sekcji Źródła](#).

.....

.....

.....

.....

.....

4 DOWIEDZ SIĘ

g Upředzenia i dyskryminacja

Żeby zrozumieć świat wokół nas, kategoryzujemy ludzi, rzeczy i sytuacje. Robimy to bardzo szybko i często bez zdawania sobie z tego sprawy. Dla ludzi, to 'automatyczne' etykietowanie wynika z instynktu przetrwania, pozwala na szybką ocenę zagrożenia. Podczas interakcji społecznych, również ciągle dokonujemy ocen. Możesz oceniać osobę po rozmowie lub spotkaniu z nią. Lecz być może oceniasz ją nawet przed rozmową lub odbytym spotkaniem. Mówimy o upředzeniu, kiedy ktoś jest z góry całkowicie o czymś przekonany lub nastawiony przeciwko komuś i nie docierają do niego żadne kontrargumenty. Upředzenie co do grupy ludzi jest czymś więcej niż „neutralną” opinią: jest naładowanym emocjonalnie nastawieniem, najczęściej negatywnym.

Normalna reakcja?

Chociaż o upředzeniach nie można powiedzieć zbyt wiele dobrego, od razu możesz zaznaczyć, że bycie upředzonym – tak jak stereotypowe ocenianie innych w zaciszu własnej głowy – to normalna ludzka reakcja. Każdy jest upředzony do pewnego stopnia; ciężko jest wyobrazić sobie osobę, która byłaby całkowicie wolna od jakichkolwiek upředzeń. Często jesteśmy ich nieświadomi/e, mimo tego, że w subtelny sposób wpływają na nasze zachowanie, jak również to, jak filtrujemy informacje i wpływamy na innych. I to właśnie brak świadomości wpływu jest tu kluczem. Jak więc zyskać tę świadomość oraz pomóc innym ją zdobyć?

Rozpoznanie i przyjęcie do wiadomości upředzeń i stereotypów

Jesteśmy szybcy w zauważaniu wad innych ludzi, lecz ignorujemy własne, dlatego nie dostrzegamy stereotypów i upředzeń, którymi się posługujemy. Jak radzimy sobie we własnych głowach, ze z góry przyjętymi poglądami na temat różnych grup i z emocjonalnie naładowanymi postawami wobec „innych”? Co działa lub nie działa, w walce z upředzeniami?

4 DOWIEDZ SIĘ

g Uprzedzenia i dyskryminacja

Piętnowanie

Powszechne w społeczeństwie uprzedzenie może obniżyć status społeczny pewnych grup. Ich reprezentanci/cki są „piętnowane” – słowo „piętno” oznacza „pieczęć” lub „znak”, więc „bycie piętnowanym” to inaczej przypinanie komuś negatywnej „łatki” przez innych ludzi. W rezultacie, członkowie piętnowanej grupy z niskim statusem społecznym są obciążeni zadaniem utrzymania pozytywnego samostrzegania.

Ważne:

- Uprzedzenie to emocjonalnie naładowane tendencyjne osądy.
- Każdy jest uprzedzony; nikt nie idzie przez życie bez żadnego uprzedzenia. Jednak musimy być świadomi/e, że zawsze wpływają one na to jak oddziałujemy na świat i jak filtrujemy informacje.
- Stereotypy mogą przerodzić się w uprzedzenia, ale nie dzieje się to automatycznie.
- Uprzedzenie jest wzmacniane poprzez kontakt lub starcia między grupami i może się pogorszyć w czasach konfliktu.
- Uprzedzenia i stereotypy MOGĄ się zmieniać i to Twoje zadanie, żeby mieć tego świadomość.

4 DOWIEDZ SIĘ

g Uprzedzenia i dyskryminacja

~~dyskryminacja~~

Dyskryminacja

Uprzedzenia i stereotypy to myśli w naszych głowach, nasze wyobrażenia o innych. Jednak musimy mieć świadomość, że mogą one subtelnie wpływać na nasze zachowanie, a nawet skrzywdzić innych.

Z kolei dyskryminacja to zachowanie skierowane przeciwko innym. Jest zawsze wyrażone czynem. Dyskryminowanie jest możliwe tylko poprzez rzeczywiste pisanie, robienie, ignorowanie lub mówienie czegoś otwarcie.

Nierówne traktowanie

Dyskryminacja definiowana jest jako nierówne traktowanie oparte na cechach, które są nieistotne w danej sytuacji, jak pochodzenie, religia, wiek, orientacja seksualna lub płeć. Problem z dyskryminacją występuje zawsze, gdy ktoś traktowany jest nierówno, bez znaczenia czy z jakiegoś dobrego powodu lub bez jego uzasadnienia. Koniec końców, wszyscy traktujemy ludzi nierówno cały czas.

Jednakże, dyskryminacja to o wiele więcej niż słowne obrażanie, dokuczanie czy nawet przemoc fizyczna wobec konkretnych ludzi lub grup. Obejmuje ona wszystkie czynności, które prowadzą czy mogą prowadzić do dyskryminacji, tłumienia i zranienia konkretnych grup lub ich członków. Problem z dyskryminacją występuje przede wszystkim, kiedy nierówne traktowanie kogoś jest uzasadnione lub niesprawiedliwe.

4 DOWIEDZ SIĘ

g Uprzedzenia i dyskryminacja

Ważne:

- Dyskryminacja to niesprawiedliwe nierówne traktowanie.
- Dyskryminacja jest zabroniona prawnie w wielu krajach. Prawo do równego traktowania jest oparte na Artykule 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 10 Grudnia 1948 roku, Artykuł 1: „Wszystkie istoty ludzkie rodzą się wolne i równe w godności i prawach. Są one obdarzone rozumem i sumieniem oraz powinny postępować w stosunku do siebie wzajemnie w duchu braterstwa.”
- Według Konstytucji nie wolno dopuszczać się odmiennego traktowania ze względu na: religię, wiarę, poglądy polityczne, rasę, płeć i narodowość, orientację seksualną, czy stan cywilny. Wszyscy obywatele są równi wobec prawa.
- Każdy może w pewnym momencie zetknąć się z dyskryminacją.
- Rozpoznanie i zauważenie stereotypów i uprzedzeń to świetny pierwszy krok do walki z nimi, jak również do zrozumienia, że mogą one krzywdzić innych.
- Samo tłumienie stereotypów nie działa. Pozwala jednak na podnoszenie świadomości. Czasami stosunkowo łatwo jest przeciwdziałać stereotypom, np. wtedy gdy ludzie nie trzymają się ich jakoś mocno lub gdy dane stereotypy nie mają zbyt dużego znaczenia.
- Zwiększony kontakt jest dobry, lecz nie zawsze wystarczający, żeby zmienić stereotypy i pozbyć się uprzedzenia.
- Najlepszą metodą na uprzedzenia jest zadawanie pytań.

5 ZAPLANUJ

a Rozwiń swoją wizję

Anne Frank Youth Network

“Anne jest świetną inspiracją do wyjścia przed szereg i wyrażenia swojego zdania – nawet kiedy nie jest to łatwe. Poznanie jej historii i rzeczywistości w której żyła daje Ci chęć do uczynienia tego świata lepszym miejscem, nawet jeśli na początku nie wydaje się to łatwe. Jeżeli ona miała chęci do naprawy świata nawet w takiej okropnej sytuacji, dlaczego my nie powinniśmy?!”

Ambasador Anne Frank

Teraz czas na powrót do Ciebie. Jakie są Twoje marzenia i pomysły na świat wokół Ciebie? Co chcesz zmienić w swojej społeczności lokalnej, a co na świecie? Może chcesz przeprowadzić burzę mózgów i poznać zdanie innych. W tej sekcji, rozwinięsz swoją wizję i nauczysz się jak zamienić pomysł w konkretny plan, który potem zrealizujesz! Nie martw się, przejdziemy z Tobą przez cały proces krok po kroku.

W tej sekcji, znajdziesz serię narzędzi, które pomogą Ci stworzyć i dopracować Twój projekt. Jest wiele aktywności nad którymi możesz się zastanowić, jak zorganizowanie pokazu filmu o Anne Frank, warsztatu o tym jak radzić sobie z uprzedzeniami i dyskryminacją, a nawet zorganizowanie kampanii stop dyskryminacji we własnej klasie, klubie sportowym czy społeczności. Niektóre typy projektów znajdziesz w sekcji Źródła 21.

Pierwszy krok to zwiualizowanie swojej **wizji**: pomyśl co jest inspirującą, długoterminową zmianą, do której chcesz się przyczynić poprzez realizację swojego projektu. Potem trzeba opisać swoje cele, innymi słowy, skoncentrować się na tym jak urzeczywistnić swoją wizję. **Cele** powinny być praktyczne i możliwe do zrealizowania. Ich wyznaczenie ma pomóc Ci zaplanować działania, które wykonasz.

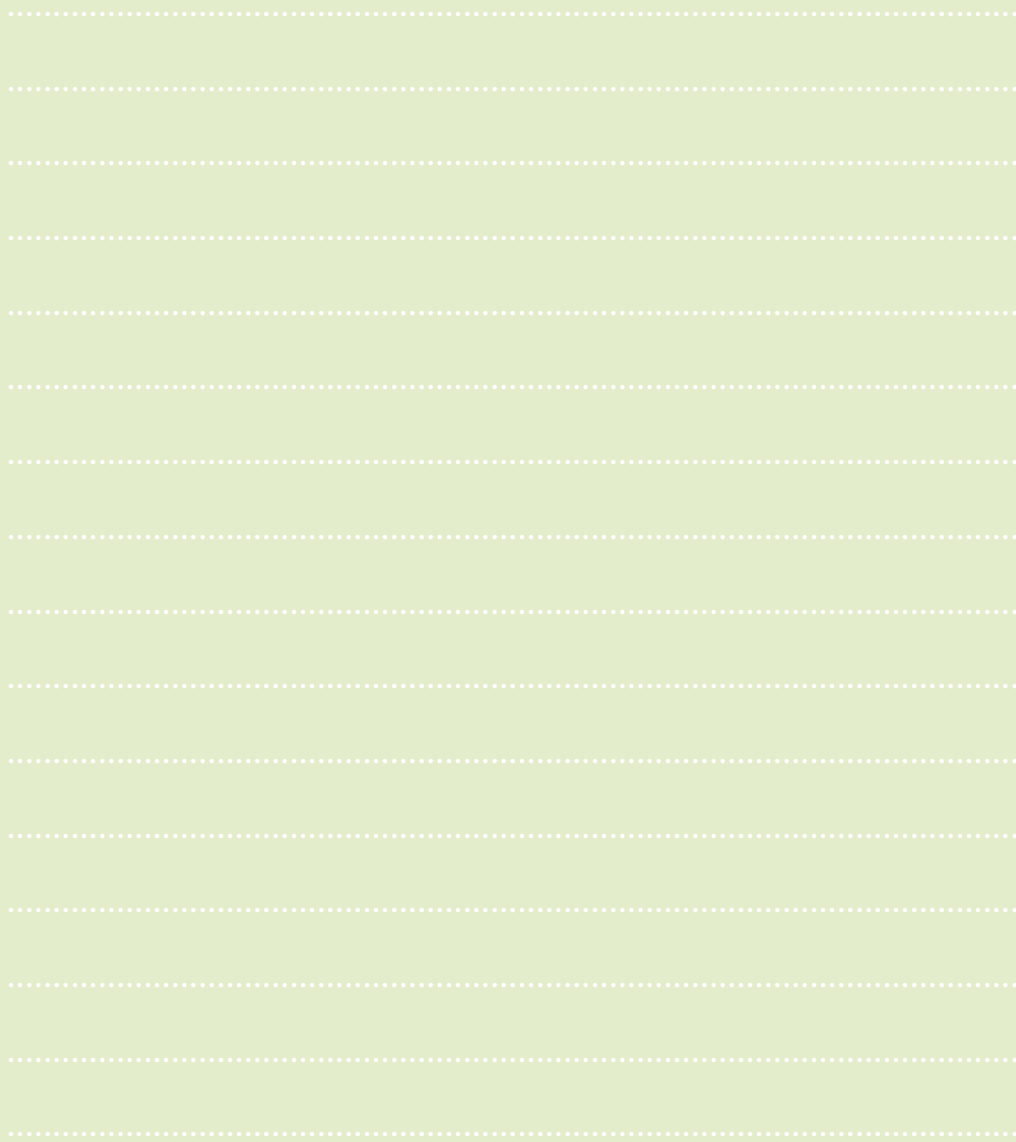
Wyrażanie
swojego zdania

Ulepszanie
świata

5 ZAPLANUJ

a Rozwiń swoją wizję

1. Co inspiruje Cię, kiedy czytasz dziennik Anne Frank lub kiedy słyszysz o Otto Franku, Miep Gies lub kimkolwiek innym z Oficyny? Na stronie [Źródła 21](#) znajdziesz przykłady projektów zorganizowanych przez innych członków i członkinie Anne Youth Network.

Jeżeli Bóg da mi żyć, osiągnę więcej niż mama kiedykolwiek uczyniła, nie pozostanę nic nieznaczącą osobą, będę pracować w świecie i dla ludzi! A teraz wiem, że odwaga i radość potrzebne są przede wszystkim.
Anne Frank, 11 kwiecień, 1944 rok

5 ZAPLANUJ

a Rozwiń swoją wizję

Dori i Simon prezentują swoją wystawę w Tiszafüred, na Węgrzech.

2. Anne miała tyle marzeń o sobie i świecie... Czym się pasjonujesz?

.....

.....

.....

“Musimy uczyć dzieci i młodzież o tolerancji, o tym jak komunikować się z szacunkiem z ludźmi różnego pochodzenia. Musimy zachęcać młodych ludzi do bycia otwartymi na różnorodność”

Alexandra, Rumunia, Ambasadorka Anne Frank

5 ZAPLANUJ

a Rozwiń swoją wizję

„Robię mój projekt dla wszystkich, którzy codziennie są dyskryminowani z jakiegokolwiek powodu lub kiedykolwiek doświadczyli dyskryminacji. Dla tych, którzy poczuli się jakby nie było nikogo, kto pomógłby im w walce o równość. Niektórzy ludzie tolerują lub nawet akceptują innych, lecz nie robią nic, żeby pomóc im w ich 'walce'”.

Marina, Chorwacja, Ambasadorka Anne Frank

3. Jakie działania są już prowadzone w Twojej społeczności, żeby przeciwdziałać problemom, o których wspomniałeś/aś powyżej? Myśl lokalnie.

„Robimy swój projekt, żeby dać ludziom znać o historii Anne Frank i pokazać jak jej doświadczenia są powiązane z naszym codziennym życiem oraz wpływają na naszą przyszłość.” Rebecca i Valentina, Włochy, Anne Frank Youth Network

„Celem naszego projektu jest sprawienie, by młodzi ludzie odnieśli się do historii Anne Frank oraz zrozumieli, że ta historia jest dla nich również ważna, a pośród ich własnej grupy dyskryminacja też ma miejsce.” Christina, Dania, Anne Frank Youth Network

5 ZAPLANUJ

Przejdź
do sekcji
NAUCZAJ

b Wybieranie aktywności

W następnej sekcji – NAUCZAJ, znajdziesz wiele różnych aktywności, które możesz przeprowadzić ze swoimi rówieśnikami. Wybierz 2 z nich, które podobają Ci się najbardziej.

Nie zapomnij, że cele powinny być zawsze realistyczne, konkretne, określone w czasie i mierzalne. Oznacza to, że musisz również ustalić grupę docelową (liczbę uczestników, do kogo będą adresowane zajęcia, itp.).

W sekcji 7 znajdziesz przykłady projektów.

5 ZAPLANUJ

c Twoje podsumowanie

Czas
na plan

Wersja przykładowa:

"Chcemy, żeby uczniowie w naszym mieście byli wyedukowani na temat nieprzestrzegania Praw Człowieka na świecie. Powinni wiedzieć, że to oni są tymi, którzy mogą temu zapobiec oraz, że istnieją organizacje i przynoszące zmianę inicjatywy, do których mogą dołączyć lub zorganizować." Elena i Elena, Rosja

"Chcę, żeby nastolatki zdali sobie sprawę, że problemy z którymi się zmagamy w zakresie dyskryminacji, rasizmu, antysemityzmu, nierówności istnieją... Myślę, że tylko kiedy jesteś świadomy/a tych wszystkich problemów, możesz reagować poprzez działanie, nawet niewielkie (w końcu gdzieś trzeba zacząć)." Yael, Belgia

Moja wizja:

.....

.....

.....

.....

.....

5 ZAPLANUJ

c Twoje podsumowanie

Przykładowy cel:

“Chcę opowiedzieć o historii Anne i skoncentrować się na tym, jakie ma znaczenie dzisiaj. Innymi słowy, powiązać historię Anne ze współczesnością. Czego możemy się dowiedzieć z jej historii o naszym własnym społeczeństwie?” Yael, Belgia

Mój cel:

.....

.....

.....

Przykładowa grupa docelowa:

20 uczniów ze szkół średnich.

Moja grupa docelowa:

.....

.....

Przykład wybranej aktywności:

Prezentacja filmu dokumentalnego “The Short Life of Anne Frank”, refleksja nad cytatami z dziennika Anne Frank oraz dzisiejszym społeczeństwem, jako część tygodnia projektów specjalnych w mojej szkole.

Wybrana przeze mnie aktywność:

.....

.....

.....

5 ZAPLANUJ

d Stworzenie własnego Planu Akcji!

“Praca nad naszym projektem Dzieci Wojny dała Eli i mnie wiele wglądu w to, jak mało my, ludzie, właściwie wiemy i rozumiemy o wojnie. Zmotywowało nas to do edukowania dzieci i przedstawienia im podstawowych zasad prawa człowieka, równości i pokoju. Poprzez rozmowę o bieżących i przeszłych wojnach, wartości praw człowieka oraz innych tematach powiązanych z wojną, próbowaliśmy poszerzyć ich zrozumienie podstawowych praw człowieka.”

Franjo, Chorwacja, Anne Frank Youth Network

W tej sekcji, wypracujesz plan akcji potrzebny do zrealizowania swojego pomysłu.

Poniżej, znajdziesz formularz planu projektu. Podczas jego wypełniania, spróbuj być tak precyzyjnym/ą jak to tylko możliwe.

Kiedy będziesz gotowy/a, możesz podzielić się planem ze swoim koordynatorem i/lub partnerem z Domu Anne Frank, Twoimi nauczycielami i niektórymi przyjaciółmi, żeby poznać ich opinię.

Po uzgodnieniu projektu z koordynatorem/ką, jesteś gotowy/a do rozpoczęcia pracy nad nim: zorganizowania spotkania zespołu, skontaktowania się ze szkołą i nauczycielami, przygotowania się do prezentowania materiałów, itp.

Rady jak to zrobić znajdziesz w sekcjach [PRZYGOTUJ SIĘ](#) i [NAUCZAJ](#).

Pamiętaj, że nie jesteś w tym sam/a, jesteś częścią Anne Frank Youth Network, co oznacza, że jest wiele osób, które mogą Ci w tym pomóc. Nie wahaj się spytać swojego koordynatora/kę, partnera/kę z Domu Anne Frank lub jakiegokolwiek członka czy jakąkolwiek członkinię społeczności o pomoc lub radę.

**Przejdź do
Planu Akcji
(Źródła 2)**

6 PRZYGOTUJ SIĘ

Rozwijanie swoich umiejętności wypowiedzenia się i prezentacji

"To świetna okazja dla mnie, żeby powiedzieć ludziom o wspaniałych projektach prowadzonych przez Dom Anne Frank oraz do zaangażowania w nie więcej ludzi."

Anne Frank Youth Network

„Uczę się mniej stresować podczas organizowania wydarzeń i kontaktu z instytucjami władzy. Dowiedziałam się też, że wielu ludzi zaangażowanych społecznie poszukuje wsparcia."

Anne Frank Youth Network

Teraz, kiedy już napisałeś/aś swój plan akcji, nadszedł czas, żeby przygotować się na jego wprowadzenie w życie. W tej sekcji, znajdziesz wskazówki dotyczące tego, jak się wypowiadać i prezentować.

Aby zrealizować swój plan, będziesz potrzebować wsparcia wielu osób, takich jak dyrektor/ka szkoły, nauczycielki/e czy Twoi rówieśnicy/czki. Jak zamierzasz zakomunikować im swoje pomysły? Co zamierzasz im powiedzieć oraz jaką rolę chcesz, aby zagraли?

Kluczem jest przygotowanie listy ludzi, których będzie trzeba przygotować do aktywności oraz tego, co oczekujesz żeby robili, a potem zorganizowanie z nimi spotkania.

Kto?	Co mają robić?	Jaką rolę mają zagrać?

6 PRZYGOTUJ SIĘ

a Analiza SWOT

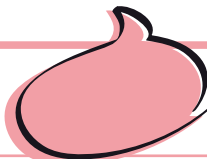
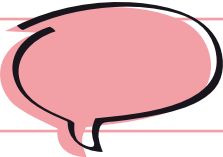

SWOT oznacza Mocne Strony (ang. Strengths), Słabe Strony (ang. Weaknesses), Szanse (ang. Opportunities) i Zagrożenia (ang. Threats). SWOT nie jest nowym narzędziem, ale pomoże Ci dopracować pomysły na prezentację.

1. tutaj identyfikujesz i wymieniasz własne mocne strony, ale również mocne strony aktywności, którą zamierzasz przeprowadzić
2. pomyśl o słabych stronach aktywności samej w sobie i/lub ograniczonych zasobach, które możesz mieć
3. opisz co Ty oraz Twoja aktywność dacie społeczności/szkole
4. pomyśl o zagrożeniach (czynnikach zewnętrznych) które mogłyby przeszkodzić Ci w przeprowadzeniu aktywności, którą zaplanowałeś/aś

6 PRZYGOTUJ SIĘ

a Analiza SWOT

MOCNE STRONY 	SŁABE STRONY
 SZANSE	ZAGROŻENIA

6 PRZYGOTUJ SIĘ

Obejrzyj
video z
TedEd!

b Przekazywanie pomysłu w krótkim czasie: "Przemowa w windzie" (ang. The Elevator Pitch)

"Przemowa w windzie" jest krótka i przekonująca. Używa się jej by wzbudzić zainteresowanie tym, co robi dana organizacja. Możesz z niej również skorzystać by zaciekawić swoim projektem lub sobą. Dobra "przemowa w windzie" nie powinna trwać dłużej niż krótka przejażdżka windą, czyli od 20 do 30 sekund, stąd też jej nazwa.

Powinna być interesująca, zapadająca w pamięć i zwięzła. Powinna również tłumaczyć co czyni Ciebie i twój projekt wyjątkowym.

Odpowiedz na następujące pytania:

Co chcesz zrobić?

.....
.....

Dlaczego to robisz?

.....
.....

Jakiego rodzaju aktywności chcesz wykonać ze swoimi rówieśnikami?

.....
.....

W jaki sposób zaangażowałeś/aś się w Anne Frank Youth Network?

.....
.....

Czym jest Anne Frank Youth Network?

.....
.....

Czego oczekujesz od ludzi na swojej liście?

.....
.....

6 PRZYGOTUJ SIĘ

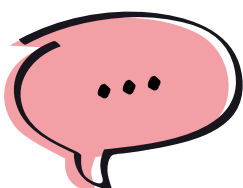
c Przygotowanie do prezentacji

Poćwicz przedstawianie swoich pomysłów przed lustrem.

Teraz, kiedy już określiłeś/aś główne punkty swojego planu, spis podsumowanie na jednej stronie. Wróć do swojego oryginalnego planu akcji, wydziel najważniejsze części i zapisz je. Przećwicz dłuższą wersję z przyjaciółmi i rodziną. Możesz ich poprosić o przyjęcie roli osób, z którymi będziesz musiał/a porozmawiać.

Przejrzyj i przećwicz recytowanie 5-minutowej wersji swojej "przemowy w windzie" i wykorzystaj to jako podstawę swojej prezentacji. Więcej pomysłów jak przygotować się do spotkania i przeprowadzić swoje warsztaty edukacyjne, znajdziesz w sekcji [Źródła 3](#).

Przejdź do
przygotowania
do spotkań i
aktywności
(Źródła 3)

6 PRZYGOTUJ SIĘ

d Pisanie scenariusza warsztatów

Napisanie scenariusza pozwoli Ci się dobrze przygotować do przeprowadzania warsztatów. Pomoże Ci on również we własnych przygotowaniach, więc napisz go z dużym wyprzedzeniem.

Poniższy scenariusz jest przykładowy. Możesz go dostosować do własnych potrzeb. Postaraj się być tak dokładnym/ą, jak to tylko możliwe. Zapisz ile czasu potrzebujesz na każdą z aktywności, co będziesz dokładnie robić i co jeszcze jest Ci potrzebne by to przygotować.

Przygotuj
własny
scenariusz
warsztatu,
przejdź do
Źródła 4

Godzina	Aktywność	Opis	Do zrobienia	Osoba odpowiedzialna
8:30	Przygotowanie sali lekcyjnej	- sprawdzenie rzutnika - ustawienie krzeseł w kółko - ułożenie osi czasu	Wydrukowanie osi czasu	
9:00-9:10	przybycie uczniów			
9:10-9:15	Nauczyciel przedstawia mnie			
9:15-9:20	Powitanie i wprowadzenie	Przedstawiam się i tłumaczę co będziemy dzisiaj robić	Przygotowanie kilku zdań o sobie	
		...		
		...		

Jeżeli pracujesz w zespole, wspólnie omówcie scenariusz i podzielcie się zadaniami. Zdecydujcie również, kto będzie odpowiedzialny za którą aktywność. Podczas warsztatów lub prezentacji, możecie sobie pomagać, ale powinniście dać każdemu członkowi/ini zespołu przestrzeń do samodzielnego przeprowadzenia aktywności po swoimemu.

7 NAUCZAJ

09:23

Nauczaj o Anne Frank, przeszłości i teraźniejszości

Prowadzenie warsztatów o prawach człowieka w Południowej Karolinie, przez Morgana i Coy (Stany Zjednoczone)

a Struktura warsztatów

W tej sekcji znajdziesz zestaw aktywności edukacyjnych, które możesz przeprowadzić ze swoimi rówieśnikami.

Ty (i Twój zespół) macie wszystko pod kontrolą: lokalizację, materiały, datę i czas... W tej sekcji, znajdziesz ćwiczenia, których możesz użyć podczas swojego warsztatu.

Wybierz tylko te, które Ci się podobają i od tego zacznij. Upewnij się, że Twój warsztat ma wyraźny początek, środek i zakończenie. Jeżeli trwa dłużej niż 90 minut, zaplanuj jakieś przerwy pomiędzy.

Wprowadzenie	Wprowadzenie jest ważne, bo jest to pierwszy moment kontaktu pomiędzy Tobą, a grupą. Od niego będzie zależało pierwsze wrażenie więc przygotuj je dobrze, nawet jeżeli to tylko kilka minut. Daj grupie znać co będziecie robić oraz czego od nich oczekujesz.
Rozgrzewka	To, pomoże Ci przełamać lody, szczególnie jeśli uczestnicy nie znają siebie nawzajem. Jeżeli tylko masz czas, koniecznie włącz do programu przynajmniej jedno takie ćwiczenie.
Główne aktywności	To jest główna aktywność, którą wybrałeś/aś by zaprezentować historię Anne Frank i Holocaustu lub współczesne problemy. To ćwiczenie stanowi rdzeń Twojego warsztatu.
Zakończenie	Należy pamiętać o odpowiednim zakończeniu warsztatów i zebraniu opinii na ich temat od reszty uczestników. W tym celu zaprojektowaliśmy specjalne ćwiczenie ODPOWIEDZ , które pozwoli zebrać opinie dla Anne Frank Youth Network.

Nie śpiesz się, tłumacz dokładnie wszystkie ćwiczenia i zostaw trochę czasu na pytania oraz zebranie opinii o warsztacie od grupy.

7 NAUCZAJ

b Ćwiczenia w sali lekcyjnej

Większość ćwiczeń jest przeznaczona dla młodych ludzi w wieku od 13 do 18 lat. Dobrze przygotowanie to już połowa sukcesu. Przedyskutuj swoje plany z nauczycielem i wybierz aktywności, które uznasz za stosowne z poniższej listy. Wybierz swoje ulubione, ale zawsze kieruj się przede wszystkim gustami publiczności!

Wprowadzenie i rozgrzewka	Główne aktywności		Zakończenie: Opinie i ćwiczenie "odpowiedz"
	Anne Frank i Holocaust	Wątki współczesne	
Globalne Pozdrowienia 15 min str.45 Źródła 6.1	Cyfrowa lekcja o Anne Frank 30 min str.55	Odkrywanie stereotypów Ocenianie książki po okładce 60 min str.65 Źródła 13	Refleksja 45 min str.72
Sałátka owocowa 10 min str.46	Film Short life of Anne Frank 40 min str.56 Źródła 7	Gra pozycji 45 min str.67 Źródła 14	Czas na reagowanie! 10 min str.73
Taniec na linii 10 min str.47	Czytanie historii Anne Frank 90 min str.58 Źródła 1	Co byś zrobił/a? str.69 Źródła 15	
Dwa kłamstwa, jedna prawda 20 min str. 49	Oś czasu Anne Frank 30 min str.58 Źródła 8 + Źródła 16	Kampania antydyskryminacyjna 50 min str.70 Źródła 17	
Gra Imion 30 min str.50 Źródła 6.2	Dyskryminacja, przeszłość i teraźniejszość 45 min str.60 Źródła 9	Prawa człowieka 50 min str.71 Źródła 16	
Puzzle różnorodności 30 min str.51 Źródła 6.4	Całkiem normalny dzień 30 – 45 min str.61 Źródła 10 + Źródła 16		
Po co pamiętać? 30 min str.52	Pomaganie wtedy i teraz 45 min str.62 Źródła 11		
Trzy osoby, trzy rzeczy 10 min str.53	Role, wtedy i teraz 45 min str.63 Źródła 12		
Wybierz swój cytat 30 min str.54 Źródła 6.3			

Wprowadzenie i rozgrzewka Globalne Pozdrowienia

Kategoria:

Rozgrzewka, wprowadzenie do tematu różnorodności.

Cel:

Rozgrzewka i wprowadzenie w aspekt różnorodności kulturowej.

Materiały:

Wydrukuj pozdrowienia z sekcji [Źródła 6.1](#). Ilość egzemplarzy dostosuj do wielkości grupy. Na każdego uczestnika/czkę przypada jeden formularz pozdrowienia. Możliwe, że część pozdrowień się zdubluje. W tym przypadku wytnij je.

Metoda:

Każdy uczestnik otrzyma jeden typ pozdrowień. Poproś każdego o przeczytanie swojej kartki papieru po cichu i zachowanie jej treści dla siebie. Potem, poproś wszystkich o chodzenie wokół sali i pozdrawianie ludzi, których spotkają w sposób podany na kartce bez wcześniejszego uprzedzenia:

- Nie informuj jaki rodzaj pozdrowienia masz zamiar zaprezentować, po prostu zrób to zgodnie z opisem.
- Po pozdrowieniach, powiedz swoje imię.
- Kontynuuj przez następne 10 min.

Zamknięcie ćwiczenia:

Zakończ to ćwiczenie, prosząc wszystkich o ustawienie się w kółku. Możesz zadać następujące pytania:

- jak się czułeś/aś, używając nieznanych gestów?
- jak się czułeś/aś, otrzymując nieznaną Ci pozdrowienia?
- Czy czułeś/aś się swobodnie, używając gestu pozdrowienia, którego musiałeś/aś użyć? Dlaczego nie?
- Podczas tego ćwiczenia doświadczyłeś/aś jak to jest być skonfrontowanym/a z nieznanym gestem lub manierami. Po chwili, przyzwyczajasz się do pozdrowień, ale są też inne sytuacje, zwyczaje, które mogą zająć dłuższą chwilę, by się z nimi oswoić. Czy możesz podać kilka przykładów? (nawyki żywieniowe, zasady społeczne, dialekt, rytm dnia, siesta w Hiszpanii, długie przerwy obiadowe we Francji, wczesne kolacje w krajach skandynawskich itp.).

Wprowadzenie i rozgrzewka

Sałatka owocowa

Kategoria:

Rozgrzewka.

Cel:

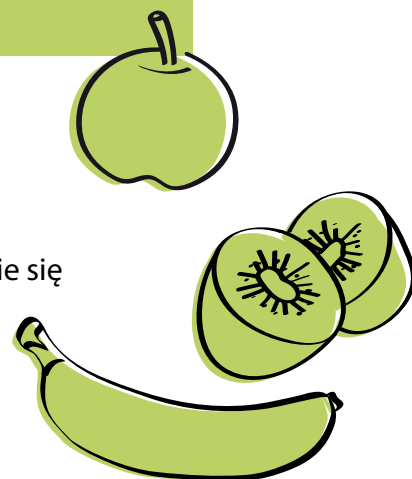
Ta rozgrzewka pomoże Ci pobawić się z grupą poprzez poznawanie się nawzajem.

Materiały:

Brak.

Opis:

- Wszyscy uczestnicy siedzą w kółku. Wybierz 4-5 różnych rodzajów owoców i przypisz każdemu jeden owoc. Możesz to zrobić idąc w koło, wskazując na uczestników i mianując ich nazwą owocu – bananem, jabłkiem, pomarańczą, kiwi, winogronem... Wszyscy powinni mieć przypisaną którąś z nazw.
- Odnieś jedno krzesło, najlepiej swoje własne. Stań w środku koła i krzyknij nazwę jednego z owoców. Każdy z uczestników, który miał przypisany ten owoc musi szybko wstać i znaleźć inne miejsce na krzesło. Nie wolno siadać z powrotem na swoim krzesle. Kiedy to robią, osoba na środku stara się zająć jedno z krzeseł, które zostało zwolnione.
- Uczestnik, który nie dał rady usiąść, rozpoczyna nową rundę, wypowiadając nazwę owocu. Kiedy ktoś krzyknie „Sałatka owocowa!”, każdy musi zmienić krzesło.

Wariacja „Każdy kto...”

Uczestnik na środku wymyśla kategorie samodzielnie. Tym sposobem, możesz się dowiedzieć więcej o innych. Każdy kto.....

...ma zwierzaka

...jest dwujęzyczny

...pisze dziennik

...mieszkał w innym kraju

Wprowadzenie i rozgrzewka
Taniec na linii**Kategoria:**

Rozgrzewka.

Cel:

Ta rozgrzewka pomoże Ci poznać lepiej grupę.

Materiały:

Brak.

Opis:

1. "Narysuj" wymyśloną linię na podłodze i poproś grupę o stanięcie po jej dwóch stronach. Wytłumacz im, że zadasz kilka pytań i za każdym razem, kiedy odpowiedzą "tak" powinni stanąć na linii. Poproś ich o robienie tego w ciszy. Możliwe pytania to:

Każdy kto....

..., pochodzi z Amsterdamu (lub miasta w którym organizujesz warsztaty)

..., musiał wstać dzisiaj rano?

..., rozpoczął swój dzień od kawy?

..., przeczytał Dziennik Anne Frank?

7 NAUCZAJ

..., napisał swój własny dziennik?

..., jest wegetarianinem/wegetarianką?

..., kocha sport?

..., gra na instrumencie?

..., ma jakieś uprzedzenia? (Każdy powinien zrobić krok do przodu.)

..., kiedykolwiek był w sytuacji, w której doszło do dyskryminacji i nie wiedział jak zareagować?

Wprowadzenie i rozgrzewka
Dwa kłamstwa, jedna prawda**Kategoria:**

Poznanie się nawzajem.

Cel:

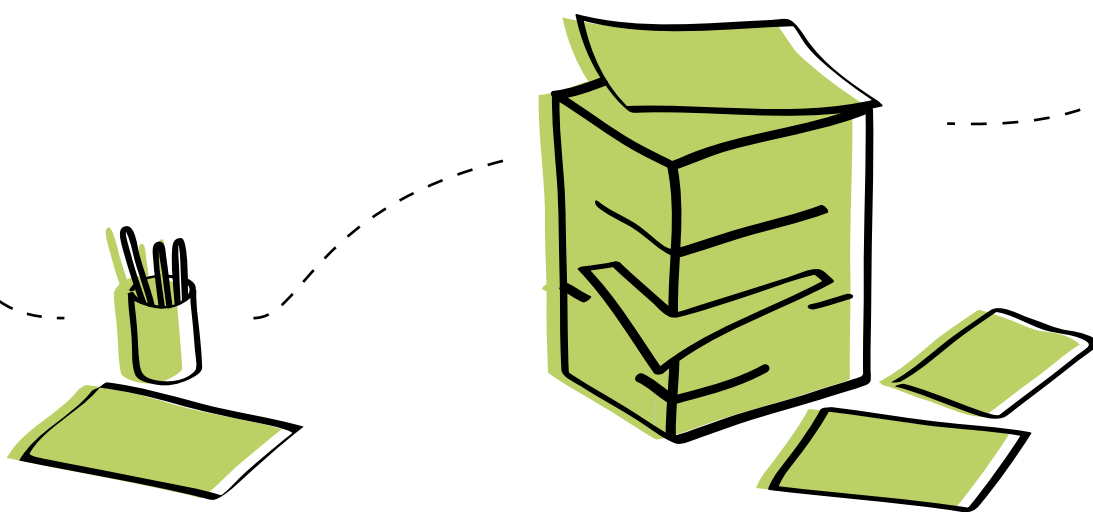
Stworzenie przyjaznego środowiska opartego na współpracy i zaufaniu poprzez poznanie się nawzajem (włączając w to prowadzącego) i zebranie osobistych informacji o uczestnikach.

Materiały:

Małe kartki papieru, długopisy, torba, kapelusz lub pudełko do zbierania kartek od uczestników.

Opis:

1. Daj każdemu z grupy małą kartkę papieru i długopis. Poproś każdego o zapisanie anonimowo trzech zdań o sobie, z których dwa będą prawdziwe, a jedno wymyślone. Daj grupie 5-7 minut na wykonanie tego zadania.
2. Następnie, poproś kogoś z grupy o przeczytanie własnych zdań. Grupa musi zgadnąć, które z nich jest fałszywe.

Wprowadzenie i rozgrzewka Gra Imion

Kategoria:

Poznanie się nawzajem.

Cel:

Stworzenie przyjaznego środowiska opartego na współpracy i zaufaniu poprzez poznanie się nawzajem (włączając w to prowadzącego) i zebranie osobistych informacji o uczestnikach.

Materiały:

Kopia kwestionariusza dla każdego uczestnika, długopisy i markery

Opis:

Wzór kwestionariusza znajdziesz w dziale [Źródła 6.2](#).

1. Rozdaj kwestionariusze wszystkim uczestnikom oraz poproś każdego o znalezienie jednej osoby z grupy, której nie znają i przeprowadzenie z nim/nią wywiadu. Podkreśl, że mają jedynie 10 minut na przeprowadzenie wywiadu i że zajmie im trochę czasu podzielenie się tym, co odkryli.
2. Po tym jak uczestnicy wypełnią kwestionariusze, mogą podzielić się odpowiedzią na co najmniej jedno pytanie swojego respondenta/ki. Następnie, nadejdzie czas dla prowadzącego na przedstawienie siebie i celów na nadchodzącą sesję.

Wariacje:

To ćwiczenie pozwala Ci na podzielenie grupy w pary, które będą później pracować razem.

Jeżeli nie ma wystarczająco dużo czasu na podzielenie się tym, co zostało odkryte, pominię ten krok i przejdź od razu do przedstawienia prowadzącego. Ćwiczenie zajmie wtedy 10 minut.

Każdy uczestnik weźmie kartę, na której zapisze swoje imię, a obok niego narysuje symbol z którym się identyfikuje. Następnie, każdy się przedstawi i wytłumaczy dlaczego wybrał taki symbol.

Wprowadzenie i rozgrzewka Puzzle różnorodności

Cel:

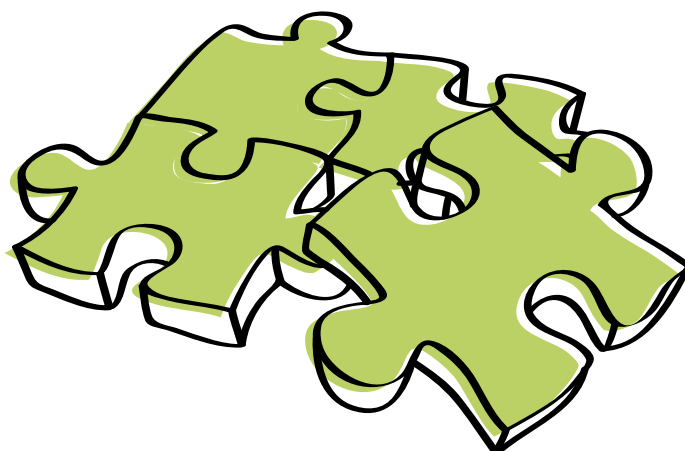
Pomieszczenie grupy i wytworzenie poczucia wspólnoty

Materiały:

Pasujące do siebie puzzle, każdy element wielkości co najmniej kartki A4, długopisy, kredki, kolorowe markery itp. ([Źródła 6.4](#))

Opis:

1. Wszyscy uczestnicy otrzymają jeden pusty puzzle. Poproś wszystkich o zaprojektowanie swojego elementu tak, żeby odzwierciedlał ich własną osobowość. Daj im 10 minut na wykonanie zadania.
2. Następnie zapytaj, czy ktoś chciałby wytłumaczyć reszcie grupy swój puzzle.
3. Pozwól grupie ułożyć puzzle razem i zastanowić się nad tym, co widzą.

Wprowadzenie i rozgrzewka Po co pamiętać?

Kategoria:

Wprowadzenie.

Cel:

Zastanowienie się nad istotnością podtrzymywania pamięci o Holokauście i jego wpływem na teraźniejszość.

Materiały:

Plakat z cytatem Otto Franka:

“Nie możemy zmienić tego, co się już zdarzyło. Jedyną rzeczą, jaką możemy zrobić to wziąć lekcję z przeszłości i zrozumieć, co dyskryminacja i prześladowanie oznaczają dla niewinnych ludzi.”
Otto Frank, 1970 rok

Opis:

1. Przedstaw cytaty i przedyskutuj go z grupą. Przygotuj kilka pytań, którymi chcesz rozwinąć dyskusję:
2. Kto jest odpowiedzialny za pamięć?
3. Dlaczego uważasz, że powinniśmy pamiętać? Czemu nie?
4. Jak powinniśmy pamiętać?

Wprowadzenie i rozgrzewka
Trzy osoby, trzy rzeczy**Kategoria:**

Poznanie się nawzajem.

Cel:

Stworzenie środowiska pełnego współpracy i zaufania poprzez poznanie się nawzajem i zebranie osobistych informacji o uczestnikach.

Materiały:

Brak.

Opis:

- Podziel grupę na trzy podgrupy. Byłoby idealnie, jeżeli podzielisz je z wyprzedzeniem, przykładowo przeprowadzając rozgrzewkę [Sałatka Owocowa](#) ze strony 46.
- Następnie, poproś każdą podgrupę o znalezienie trzech podobieństw i trzech różnic między nimi. Mają na to 5 minut.
- Na koniec, poproś grupę o zaprezentowanie swoich wniosków na forum.

Wariacje na forum możesz ich poprosić o:

Podzielenie się trzema rzeczami, które lubią i trzema rzeczami, których nie lubią.

Trzy rzeczy, które już znają z historii o Anne Frank i trzy pytania, które mogą mieć w związku z nią.

Jakieś inne pomysły, które masz.

Wprowadzenie i rozgrzewka Wybierz swój cytat

Kategoria:

Poznanie się nawzajem.

Cel:

Wprowadzenie do historii Anne Frank cytatami z Dziennika oraz poznanie lepiej grupy.

Materiały:

Cytaty Anne Frank, Ottona Franka, innych inspirujących postaci, które wybierzesz.

Opis

- Wybór cytatów Anne i Otto Franków, jak i innych inspirujących osób znajdziesz w dziale [Źródła 6.3](#). Możesz również dodać swoje ulubione cytaty. Następnie, wydrukuj każdy cytat na kartce A4. Możesz potrzebować około 10-15 cytatów.
- Połóż kartki z cytatami na podłodze/stole. Poproś wszystkich o przejście dookoła, przeczytanie cytatów oraz wybranie jednego, który podoba im się najbardziej albo ich zaintrygował. Zajmie to 10 minut.
- Kiedy wszyscy już wybiorą cytat, poproś ich o przeczytanie go reszcie grupy i wytłumaczenie dlaczego wybrali ten konkretny cytat.
- Sprawdź czy ktoś wybrał ten sam cytat. Jeżeli tak, spytaj tej osoby dlaczego on/ona go wybrali.

*“Zachowuję swoje ideały,
ponieważ pomimo wszystko,
ciągle wierzę, że ludzie mają
dobre serca”.*

Anne Frank

Anne Frank i historia jej czasów Cyfrowa lekcja o Anne Frank

Kategoria:

Historia Anne Frank i jej czasów.

Cel:

Głębsze zrozumienie oraz zastanowienie się nad historią rodziny Franków i czasów, w których żyli.

Materiały:

Tablica interaktywna; jeśli nie masz do takiej dostępu, możesz również użyć projektora i flipcharta.

Opis:

Opis aktywności możesz znaleźć tutaj:

<http://edu.annefrank.org/annefrankintroductorylesson/>

1. Przygotuj się wcześniej, oglądając lekcję cyfrową. Poniżej znajdują się instrukcje i wskazówki dotyczące lekcji cyfrowej.
2. Stwórz mapę myśli swoich spostrzeżeń. Możesz zapisać odpowiedzi na flipcharcie.
3. Korzystanie z klipu filmowego i osi czasu: poproś grupę, aby umieściła zdjęcia we właściwym porządku chronologicznym. Możesz przeciągnąć je do miejsca, które wskazuje grupa. Upewnij się, że znasz prawidłową kolejność, ale pozwól grupie samodzielnie wykonać pracę!
4. Ostatnia strona cyfrowej lekcji pokazuje oś czasu wydarzeń historycznych, a także oś czasu rodziny Franków. To pokazuje, że wydarzenia polityczne mają bezpośredni wpływ na życie milionów ludzi. Rodzina Franków jest tylko jedną z wielu rodzin, na podstawie których można to zauważyć.

Następnie możesz zadać grupie kilka pytań do dyskusji:

Co sądzicie o filmie?

Czego nauczyliście się z lekcji cyfrowej?

Czy macie jakieś pytania dotyczące tematów, które nie były dla Was jasne?

Jakie są Wasze refleksje na temat historii Anne Frank i jej czasów?

Czy wiecie, które inne mniejszości były również prześladowane przez nazistów? [in the digital version there is some space in front of nazistów]

Anne Frank i Historia jej czasów

Krótkie życie Anne Frank

Kategoria:

Historia Anne Frank i jej czasów.

Cel:

Głębsze zrozumienie oraz zastanowienie się nad historią rodziny Franków.

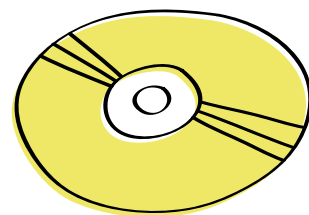
Materiały:

Odtwarzacz DVD, projektor, płyta DVD "The Short Life of Anne Frank" [Źródło 7](#)

Opis:

Pamiętaj, zanim zaczniesz, że dźwięk na filmie jest bardzo cichy. Bardzo ważne jest wcześniejsze przygotowanie głośników i sprawdzenie sprzętu przed rozpoczęciem warsztatów.

1. Przedstaw grupie film "The Short Life of Anne Frank"
2. Gdy skończysz, poproś grupę, aby usiadła w kręgu i zapytaj, jakie są ich wrażenia z filmu.
3. Możesz zadać grupie następujące pytania:
  - Co myślicie o filmie?
  - Czy słyszeliście o historii Anne Frank?
  - Jakie są wasze przemyślenia na temat historii Anne Frank i jej czasów?
  - Czy macie jakieś pytania do tematów, które były poruszane w filmie i nie były dla Was jasne?
  - Czego nauczyliście się z filmu?
  - Po obejrzeniu filmu, czy potraficie połączyć go z obecną sytuacją?

7 NAUCZAJ

Anne Frank i Historia jej czasów

Wariacje:

Przekaz filmu może zostać wzmocniony poprzez użycie specjalnego przewodnika, który skupia się na przedstawieniu ról ofiar, sprawców, pomocników i obserwatorów. Możesz go znaleźć w sekcji Źródła. Rozdaj przewodnik każdemu indywidualnie lub w małych grupach i poproś o zidentyfikowanie jednej osoby z historii Anne Frank (rola: ofiara, sprawca, obserwator, pomocnik) oraz zbadanie, kim jest ta osoba, co zrobiła i jaką rolę spełniała podczas Holokaustu. Na forum można zapytać:

Jaką osobę wybraliście i dlaczego?

Jaką rolę odegrała ta osoba w historii? Dlaczego sądzicie, że właśnie tę rolę?

Czy kiedykolwiek utożsamialiście się z jedną z tych ról? Którą? Czy chcecie podzielić się tym doświadczeniem?

Anne Frank i Historia jej czasów

Oś czasu Anne Frank

Kategoria:

Historia Anne Frank i jej czasów.

Cel:

Pogłębienie zrozumienia historii Anne Frank i jej czasów; przeanalizowanie wpływu tego kontekstu na życie Żydów, w szczególności na życie Anne Frank i jej rodziny. Zidentyfikowanie różnych etapów, które doprowadziły do Holokaustu i zastanowienie się nad przyczynami dojścia nazistów do władzy w Niemczech.

Materiały:

Chronologia Anne Frank [Źródło 8](#), papier, długopisy, taśma i Powszechna Deklaracja Praw Człowieka [Źródło 16](#).

Opis:

Etapy życia Anny Frank zostaną przedstawione grupie poprzez zdjęcia. Uczniowie przeanalizują proces wykluczania i wydarzenia, które stopniowo doprowadziły do Holokaustu i powstania nazizmu w Niemczech. W tym celu prowadzący/a podzieli grupę na mniejsze grupy po 5 osób i rozda zestaw zdjęć każdej podgrupie. Każdy/a uczestnik/czka musi mieć co najmniej jedno zdjęcie z informacją na jego temat, na odwrocie.

Tymczasem prowadzący/a zawiesi karty z datami (1929-1945) tak, aby tworzyły chronologiczną oś czasu dla uczestników. Gdy uczestnicy zgromadzą wystarczającą ilość informacji o zdjęciu, zostaną poproszeni o powieszenie zdjęcia przy roku, w którym nastąpiło to zdarzenie. Każdy/a uczestnik/czka, chcący/a umieścić zdjęcie, musi przygotować opis zdjęcia i moment historyczny, aby podzielić się nim ze swoimi kolegami i koleżankami z klasy.

Gdy uczestnicy zaprezentują wszystkie zdjęcia, prowadzący/a pogłębi zrozumienie historii Anne Frank i historii Holokaustu. Prowadzący/a wyjaśni i szczegółowo określi chronologię najważniejszych wydarzeń z czasów Anny Frank oraz Holokaustu, a także określi, w jaki sposób powstanie nazizmu wpłynęło na życie Żydów, takich jak rodzina Franków.

7 NAUCZAJ

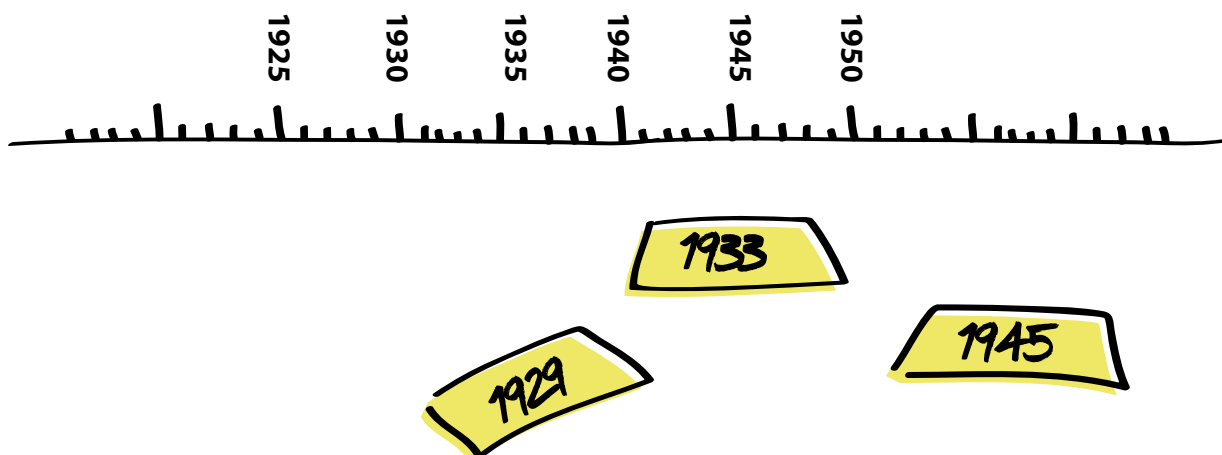
Oś czasu Anne Frank

Porady dla prowadzącego/ej:

Podczas gdy mniejsze grupy badają swoje zdjęcie / dokument, prowadzący/a umieszcza karty z datami (1929-1945) tak, żeby tworzyły chronologiczną oś czasu, w której uczniowie mogą umieszczać swoje wydarzenia. Karty z datami mogą być następujące: 1929, 1933, 1939-1940, 1942, 1944-1945. Możesz dodać zdjęcia, które dotyczą historycznego kontekstu danego kraju, w którym pracujesz.

Wariacja:

Gdy uczestnicy poznają już kontekst historyczny historii Holokaustu i życia Anne Frank, prowadzący/a może rozdać podgrupom Powszechną Deklarację Praw Człowieka (PDPCz). Możesz poprosić ich o przeczytanie deklaracji i wskazanie, które prawa człowieka są łamane w każdym konkretnym przypadku. Po ich zidentyfikowaniu poproś ich, aby zapisali prawa człowieka na osobnej karcie. Gdy grupa zakończy to zadanie, poproś każdą grupę o przedstawienie zdjęcia, wyjaśnienie jego treści i zidentyfikowanego przez nich prawa człowieka, do którego ono się odnosi. Poproś grupy, aby powiesiły zdjęcia i prawa człowieka na osi czasu. Na forum ważne jest nie tylko skupienie się na historii Holocaustu, ale także na relacji między historią a PDPCz. W końcu PDPCz powstała w 1947 roku, dwa lata po zakończeniu II wojny światowej. To dobry moment na przedstawienie historii PDPCz i znaczenia praw człowieka w dzisiejszych czasach. Jeśli masz trochę czasu, możesz nawet później zaprezentować film na temat PDPCz lub wykonać ćwiczenie "[Soczewka praw człowieka](#)" ze strony 71.

Przeszłość i terażniejszość

Anne Frank, a dyskryminacja: analizując przeszłość i terażniejszość

Kategoria:

Dyskryminacja, uprzedzenia.

Cel:

Analiza zjawiska dyskryminacji podczas Holokaustu oparta na refleksji nad cytatami z Dziennika Anne Frank. Próba zdefiniowania problemu dyskryminacji dziś.

Materiały:

Cytaty z pamiętnika Anne Frank [Źródło 9](#), flipchart, marker, taśma.

Opis:

1. Rozdaj każdemu uczestnikowi cytat z pamiętnika Anne Frank, by pomóc im w rozpoznawaniu przykładów dyskryminacji.
2. Podziel grupę na podgrupy i poproś uczniów, aby skupili się na cytacie z pamiętnika, który najbardziej ich poruszył.
3. Poproś każdą grupę, aby podzieliła się swoimi przemyśleniami z resztą i przeczytała na głos przynajmniej jeden cytat z pamiętnika Anne Frank. Możesz zapytać: Jak myślicie, dlaczego ten cytat tak bardzo nas porusza? Dlaczego naziści postanowili działać właśnie w taki sposób?
4. Następnie, zapisz na flipcharcie imię Anne Frank oraz wszystkie sytuacje dyskryminacji, przez które przeszła podczas Holokaustu.
5. Później na kolejnym flipcharcie, przeprowadź z grupą burzę mózgów na temat typów dyskryminacji, które mają dziś miejsce.
6. Zakończ to ćwiczenie z grupą refleksją nad problemem dyskryminacji.

- Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/aś problemu dyskryminacji? Jak zareagowałeś/aś?

- Jak myślisz, jakie są najbardziej narażone na dyskryminację grupy ludzi w twoim kraju?

- Jak myślisz, co możemy zrobić, aby zapobiec dyskryminacji?

Przeszłość i teraźniejszość Całkiem normalny dzień.

Temat:

Historia Anne Frank i dyskryminacja Żydów

Cel:

Podczas tego ćwiczenia uczestnicy dowiedzą się jak naziści stopniowo ograniczali życie Żydów w Holandii od samego początku inwazji; każdy uczestnik dowie się o wprowadzonych antysemickich prawach i o tym, jak wpływały one na Żydów, w tym na Anne Frank i jej rodzinę; uczestnicy zrozumieją, że prześladowanie Żydów było stopniowym wykluczaniem ze społeczeństwa, który to proces eskalował wraz ze wzrostem władzy nazistów.

Materiały:

Flipchart, długopisy, laminowane karty z antysemickimi prawami i z datami, kiedy dokładnie zostały wprowadzone w życie; [Źródło 10](#), PDPC ze [Źródła 16](#).

Opis:

1. Jako grupa spiszcie jak wygląda typowy dzień ucznia. Opis umieśćcie na tablicy, flipcharcie lub czymkolwiek, co będzie widoczne dla wszystkich. Możecie zapisać na przykład: jazdę do szkoły autobusem, przybycie do szkoły, uprawianie sportu, uczestnictwo w innych popołudniowych aktywnościach itd. Następnie, rozdaj karty z zapisanymi na nich antysemickimi prawami.
2. Niech uczestnicy przeczytają na głos prawa zapisane na kartach w chronologicznej kolejności, zaczynając od najwcześniejszego powstałego prawa. Zaznacz na flipcharcie wszystkieienne zapisane wcześniej aktywności, których nie było wolno wykonywać Żydom podczas nazistowskiego reżimu: jakie aktywności zostały ograniczone do pewnego stopnia? (uczęszczanie do szkoły) Co było całkowicie zabronione? (jazda autobusem, pójście do kina)
3. Przeanalizuj z grupą ile aktywności zapisanych na flipchartach zostało ograniczonych lub całkowicie zakazanych dla żydowskiej społeczności i jak jeszcze te zakazy wpływały na ich życie. Grupa zauważy, że praktycznie wszystko, co robią dzisiaj, było ograniczone lub całkowicie zakazane dla żydowskich rodzin. Poprowadź dyskusję, co to oznaczało dla osób, będących żydowskiego pochodzenia, zwłaszcza tych młodych.

7 NAUCZAJ

Całkiem normalny dzień

Porady dla prowadzącego/ej:

Prowadzący/a może wspomnieć o psychologicznym i emocjonalnym wpływie, jaki te prawa miały na Żydów oraz jak ich skutki oddziaływały na większą społeczność nieżydowską. Grupa powinna uświadomić sobie ograniczenia życia codziennego, z jakimi borykał się lud żydowski przez reżim nazistowski, w Niemczech od 1933 r., a następnie na okupowanych terytoriach, w Holandii od 1940 r. Jego celem było wpłynięcie na wszystkie aspekty życia osoby pochodzenia żydowskiego. Ważne jest podkreślenie, że antyżydowskie prawa nazistowskiego reżimu nie zaczęły się od prześladowań narodu żydowskiego poprzez deportację w latach 40. XX wieku, ale od niewielkich kroków prowadzących do izolacji i wykluczenia od samego początku. Postaraj się wybrać takie przykłady codziennych czynności, które były w popularne w tamtych czasach, np. chodzenie na basen czy do parku, a nie oglądanie telewizji czy granie w gry komputerowe.

Wariacje:

Kiedy grupa zidentyfikuje antyżydowskie prawa, możesz przedstawić PDPCz (Powszechną Deklarację Praw Człowieka) i zapytać, które prawa człowieka są przez nie łamane. Podczas gdy każda z grup komentuje, Ty pytasz na forum jakie grupy mniejszości znają, których prawa są naruszane właśnie teraz. Zapisz główne punkty z ich dyskusji.

Przeszłość i terażniejszość

Role – przeszłość i terażniejszość

Temat:

Historia Anne Frank i jej czasów, połączenie między przeszłością a terażniejszością.

Cel:

Poznanie różnych ról świadków historii Anne Frank i przełożenie ich na dzisiejsze realia; rozpoznanie osobistych przeżyć pomocników w historii Anne Frank i zastanowienie się, dlaczego zdecydowali się pomóc; zrozumienie, że wolność wyboru ofiar była ograniczona lub prawie nie istniała.

Materiały:

Flipchart, markery, taśma, odtwarzacz DVD, projektor, głośniki.

Opis:

W celach przygotowawczych, przeczytaj rozdział o rolach w sekcji [DOWIEDZ SIĘ](#). Po tym, zapisz jedną rolę (ofiary, prześladowcy, pomocnicy i obserwatorzy) na każdym flipcharcie i powieś je wszystkie na ścianie.

1. Poproś uczestników z grupy o zapisanie na flipcharcie tego, co kojarzy im się z każdą z ról. Mają 2 minuty na zapisanie odpowiedzi. Następnie, przeczytaj ich zapiski i wytłumacz, jakie są inne role. 5 minut.
2. Te role mogą również być przypisane osobom z życia Anne Frank. Rozdaj arkusze "Kto jest kim" ze [Źródła 12](#). Poproś uczniów by samodzielnie zidentyfikowali kto, którą rolę odgrywał. 5 minut.
3. Następnie przeczytaj poniższy cytat i zastanów się nad dylematami i wyborami Miep Gies. W swoim dzienniku Anne Frank napisała 11 lipca 1943 roku:
"Miep jest zupełnie jak juczny osiołek, który ciągle coś taszczy. Prawie codziennie kombinuje gdzieś warzywa i przywozi wszystko na rowerze w dużych torbach na zakupy. To ona też właśnie przynosi co sobotę pięć książek z biblioteki. Stęsknieni wyglądamy zawszej tej soboty, ponieważ wtedy przychodzą książki. Niemal jak małe dzieci, które dostają prezenty."

7 NAUCZAJ

Role – przeszłość i teraźniejszość

4. Po wojnie Miep oświadczyła: "Zawsze lepiej jest spróbować czegoś, niż nie robić nic. Nie robiąc nic, na pewno robisz źle". Poproś osobę z grupy, aby przeczytała cytat i zaproponuj reszcie, aby zastanowili się nad nim. Czy zgadzacie się z tym cytatem? Poproś ich, aby wyjaśnili swoją odpowiedź. 10 minut.
5. Następnie podziel grupę na podgrupy i zasugeruj, aby zastanowili się nad codziennymi sytuacjami, w których dziś występują podane cztery role. Na przykład w klasie lub na szkolnym boisku. Możesz również podać przykład z własnego życia, w którym grałeś/aś jedną z tych ról.
6. Wspólnie z grupą, zastanówcie się nad sytuacjami, w których się znajdowali i jakie uczucia im wtedy towarzyszyły. Czy zmieniliby coś w sytuacji, którą się podzielili? Co by to było? Zakończ warsztaty stwierdzając, że role mogą się zmienić, każdy z nas decyduje, jaką rolę chce odgrywać w konkretnej sytuacji.

Współczesne tematy – Dyskryminacja, stereotypy i uprzedzenia Odkrywanie stereotypów. Ocenianie książki po okładce

Temat:

Dyskryminacja, uprzedzenia.

Cel:

Dokonanie analizy stereotypów i zastanowienie się, w jaki sposób ich używamy. Poznanie ról, jakie ludzie odgrywali podczas Holokaustu. Zrozumienie, w jaki sposób uprzedzenia i stereotypy prowadzą do dyskryminacji.

Materiały:

Źródło 13: arkusz 1 z fotografiami i arkusz 2 z kartami opisu, papier, długopisy, flipchart, markery, taśma.

Opis:

1. Krótka burza mózgów z grupą, kto ich zdaniem brał udział w Holokauście możesz też zaproponować, aby podzielili się tym, co już wiedzą na ten temat. Niektóre z tych słów można wymienić: Niemcy, naziści, Adolf Hitler, Żydzi, Oskar Schindler, Miep Gies, Anne Frank itp.
2. Następnie wyjaśnij, że w skład tych grup wchodzi różne role: ofiara, sprawca, obserwator, pomocnik i krótko wyjaśnij, co oznaczają te terminy.
3. Podziel grupę na podgrupy składające się z 4-5 uczestników i przydziel każdej jedną z fotografii. Poproś każdą z nich o opisanie osoby na zdjęciu za pomocą własnych słów (przymiotników). Zapytaj także, jaką rolę przyporządkowałiby tej osobie. Zasugeruj, aby zapisali swoje odpowiedzi na kartce papieru.
4. Zapytaj krótko, czy to pierwsze zadanie było trudne i poproś każdą podgrupę o wyjaśnienie, dlaczego. Następnie podaj każdej podgrupie opis osoby, która znajduje się na posiadanym zdjęciu. Zasugeruj, aby przeczytali w swoich podgrupach całą historię o osobie, którą dostali.

Z powrotem na forum poproś każdą podgrupę o podzielenie się tym, czego dowiedzieli się na temat historii osoby na zdjęciu: opis, który sami zrobili (zdjęcie 1), a następnie poprawną historię odpowiadającą zdjęciu (zdjęcie 2).

7 NAUCZAJ

Odkrywanie stereotypów. Ocenianie książki po okładce

• Czy zaskoczył Was opis zdjęcia, który otrzymaliście? Dlaczego?
• Na ile wiarygodne jest pierwsze wrażenie?
• Jakie były Wasze pierwsze myśli, kiedy zdaliście sobie sprawę, że osoba, którą opisywaliście nie była tym, za kogo ją mieliście na początku?
• W jaki sposób ta osoba wpłynęła na życie Żydów?
• Co to ćwiczenie mówi nam o historii Holokaustu? I co mówi nam o nas samych?
• Czym są uprzedzenia? Czym są stereotypy? Jaka jest różnica między nimi?
• Jak uprzedzenia i stereotypy wiążą się z dyskryminacją?

**Współczesne tematy –
 Dyskryminacja, stereotypy i uprzedzenia
 Gra pozycyjna: wybierasz, gdzie stoisz**

Temat:

Dyskryminacja, uprzedzenia.

Cel:

Identyfikacja przypadków uprzedzeń i dyskryminacji w dzisiejszym świecie i refleksja nad nimi. Uczestnicy grupy nauczą się dokonywania wyborów w każdej sytuacji i dobierania argumentów na poparcie swojego stanowiska. Grupa pozostanie z refleksją nad tym, w jaki sposób te sytuacje mogą być bolesne dla dotyczących ich osób.

Materiały:

Flipchart, markery, taśma, 6 zestawów gry pozycyjnej, [źródło 14](#) dla każdej grupy.

Opis:

1. Podziel uczniów na grupy składające się z 5 uczestników i daj każdej zestaw kart dotyczących przypadku dyskryminacji i uprzedzeń. 5 minut.
2. Poproś grupy o omówienie każdego przypadku i dojście do porozumienia w ocenie, jak bolesna i poważna jest dana sytuacja. Skala powagi to wyznaczona gestem linia na podłodze lub na stole, której krańce wyznaczają odpowiednio obraźliwość / powagę i wysoki poziom obraźliwości / wysoki poziom powagi. Grupy muszą umieścić swoją kartę na tej linii w punkcie, który uważają za najbardziej odpowiedni do opisanego obraźliwości i powagi sytuacji. 20 minut.
3. Następnie grupy dzielą się wynikami swojej pracy. Wszystkie karty są umieszczone na jednym stole lub na podłodze. Poproś uczniów, aby zebrali się wokół linii kart. Ułożenie będzie tyle ile grup. Porównajcie różne ułożenia i omówcie je, odpowiedź na pytanie dlaczego niektóre grupy umieszczają tę samą sytuację w różnych miejscach na linii.
4. Możesz zadać któreś z następujących pytań:

- Porównując ułożenie kart, widzę, że ta sytuacja jest umieszczona w różnych miejscach na linii. Czy obie grupy mogą przedstawić dlaczego wybrały to właśnie miejsce?

- Czy uważacie któryś z tych cytatów za obraźliwy?

7 NAUCZAJ

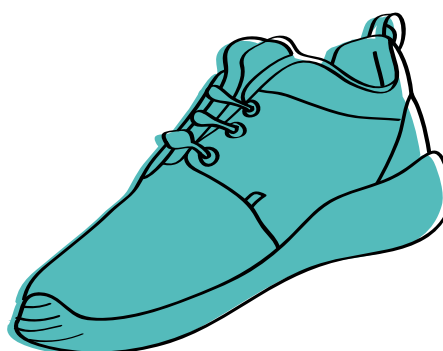
Gra pozycyjna: wybierasz, gdzie stoisz

5. Na forum klasy, podsumuj najważniejsze spostrzeżenia, które zaobserwowano i wyniki każdej grupy. Możesz zwrócić uwagę na to, czy uczniowie debatowali z szacunkiem i słuchali się nawzajem oraz czy pojawiły się opinie i odczucia dotyczące jakiejś konkretnej sytuacji (doświadczenia, media, rodzice, przyjaciele...)
6. Przeczytaj na głos poniższą scenę i poproś uczniów, aby wymyślili scenariusz opisujący, jak by się zachowali. Każda grupa jest proszona o zapisanie swojej reakcji na tablicy.

- Czekasz w kolejce, aby wejść na imprezę ze swoimi przyjaciółmi. W klubie gra słynny DJ, którego oddawna chciałeś/aś zobaczyć. Dochodzi do dziwnej sytuacji: bramkarz odrzuca jednego z twoich znajomych, bo ten ma na sobie tenisówki. Później widzisz jednak, jak ten sam bramkarz przepuszcza dwóch chłopców w trampkach. Nagle staje się jasne: Twój przyjaciel doświadczył dyskryminacji, ponieważ jest muzułmaninem/biedny/ma ciemną skórę. Co robisz?

- Przedyskutuj sytuację w grupie. Co zrobiliby, jak zareagowali i dlaczego?

7. Z powrotem na forum klasy, zebraj wszystkie odpowiedzi i wspomnij jak ważne jest podjęcie działania w konkretnej sytuacji, podkreśl moc i siłę jaką każdy z uczniów oraz każda z uczennic ma w sobie by wybrać właściwie... W końcu, wszystko zależy od Ciebie!

**Współczesne tematy –
Dyskryminacja, stereotypy i uprzedzenia
Co ty byś zrobił/a?****Temat:**

Dyskryminacja, uprzedzenia.

Cel:

Identyfikacja przypadków uprzedzeń i dyskryminacji w dzisiejszym świecie i refleksja nad nimi. Uczestnicy nauczą się dokonywać wyborów i reagować w każdej sytuacji. Dowiedzą się również jak argumentować swoje wybory i stanowiska.

Materiały:

[Źródło 15](#): karty sytuacyjne, flipcharty, papier, długopisy/markery.

Opis:

To ćwiczenie najlepiej jest przeprowadzić po innym dotyczącym dyskryminacji.

1. Podziel grupę na podgrupy po 5 uczestników każda i daj każdej z podgrup jedną kartę sytuacyjną przedstawiającą dyskryminację i uprzedzenia. 5 minut.
2. Poproś podgrupy o omówienie każdej sytuacji i dojdźcie do porozumienia, w jaki sposób zareagowałyby na tę daną sytuację. Gdyby im się to przydarzyło: co by zrobili, jak zareagowali i dlaczego?
3. Z powrotem na forum, zbierz wszystkie odpowiedzi. Poproś uczniów, aby przedstawili sytuację, którą wylosowali oraz to, jak by zareagowali. Następnie zapytaj resztę grupy, czy zareagowałyby inaczej i jak?
4. Po przedstawieniu wszystkich odpowiedzi omów, jak ważne jest podjęcie działania w konkretnej sytuacji. Pomyślcie razem z grupą: na jakie inne sposoby można zmierzyć się z dyskryminacją?

7 NAUCZAJ

50 min
Do 30 osób

Współczesne tematy – Dyskryminacja, stereotypy i uprzedzenia Kampania: Zwalczanie dyskryminacji

Temat:

Dyskryminacja, uprzedzenia.

Cel:

Angażowanie młodzieży do odgrywania aktywnej roli w zwalczaniu dyskryminacji w szkole oraz do twórczego wyrażania swoich poglądów poprzez rozwijanie kampanii przeciwko dyskryminacji.

Materiały:

Magazyny, gazety, flipcharty, papier, długopis/markery, klej, nożyczki.

Opis:

Byłoby idealnie przeprowadzić to ćwiczenie zaraz po innej aktywności, która przedstawia dyskryminację.

1. Podziel grupę na podgrupy.
2. Poproś każdą grupę o przygotowanie kolażu ze zdjęciami z czasopism i gazet. Najpierw muszą zidentyfikować sytuacje dyskryminacji we własnej społeczności, a później stworzyć slogan lub cytat, który konfrontuje się z tą sytuacją.
3. Każda podgrupa prezentuje swój kolaż i hasło reszcie grupy, przy czym reszta dzieli się swoją opinią na ich temat.
4. Z powrotem na forum, cała grupa zastanawia się nad różnymi sytuacjami dyskryminacji, które zostały poruszone w kolażach i hasłami zidentyfikowanymi przez grupy. Zapisz to na flipcharcie.
5. Omów to ćwiczenie, zadając grupie poniższe pytania:

• Na jakie inne sposoby możesz zmierzyć się z dyskryminacją?

• Czy znasz jakieś ruchy / organizacje w twojej społeczności, które wspierają ludzi lub grupy, które miały do czynienia z przypadkami dyskryminacji?

• Czy istnieją przepisy i / lub instytucje chroniące ludzi przed dyskryminacją? Zachęć grupę, by wyszukała te instytucje.

Współczesne tematy – Prawa Człowieka Czytanie gazet przez pryzmat praw człowieka

Temat:

Prawa Człowieka

Cel:

Interaktywne zapoznanie uczestników z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka (PDPCz). Dokładne przeanalizowanie podstawowych zasad praw człowieka i zastanowienie się nad nimi.

Materiały:

Flipcharty, markery, lokalne gazety, wydruki uproszczonej wersji Podstawowej Deklaracji Praw Człowieka, [Źródło 16](#).

Opis:

1. Rozdaj wszystkim uczestnikom z grupy wydruk PDPCz i poproś każdego o przeczytanie jednej klauzuli praw człowieka. Ważne jest, aby wspomnieć, że wszystkie prawa człowieka są uniwersalne, niezbywalne (nie mogą być odebrane), niepodzielne, współzależne i wzajemnie powiązane. Są uniwersalne, ponieważ każdy rodzi się i ma takie same prawa, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, rasy, pochodzenia religijnego, kulturowego czy etnicznego (10 minut).
2. Następnie podziel grupę na podgrupy i daj im po kilka gazet. Ich zadaniem będzie wyszukiwanie artykułów, fotografii, listów od czytelników, reklam, ogłoszeń i innych publikacji dotyczących następujących zagadnień: 1) Poszanowanie praw człowieka; 2) Sytuacje, które poprawiają indywidualne prawa człowieka; 3) Naruszenie praw człowieka. Następnie zostaną poproszeni o przedstawienie jednego lub więcej artykułów PDPCz. (20 minut).
3. Z powrotem na forum, uczestnicy przedstawiają swoje wnioski na flipcharcie reszcie grupy (20 min).

Zakończenie: Ewaluacja i odpowiedź zwrotna, refleksja
Cel:

Podsumowanie warsztatu i zebranie opinii i wrażeń od grupy.

Materiały:

Brak.

Opis:**Strategia 1: Co zabiorę ze sobą?**

- Poproś grupę, aby usiadła w kręgu i aby indywidualnie każdy wyraził jednym słowem, co zabrał ze sobą do domu po wzięciu udziału w warsztatach: co wyniosłeś/aś? Czego się nauczyłeś/aś? Mogą wyrazić swoje wrażenia, refleksje, itp. Każdy może to zrobić, w tym prowadzący (na samym końcu).
- Jest to okazja dla prowadzącego do podzielenia się tym, czego się dowiedział/a o doświadczeniach i o grupie, a także o tym, czego uczniowie nauczyli się podczas warsztatów (tj. Poznaliśmy historię Holokaustu z perspektywy dziewczyny, która napisała pamiętnik, to doprowadziło nas do refleksji na temat współczesnych przejawów dyskryminacji. Podkreśl, że jako grupa, macie ważną rolę w rozpowszechnianiu przesłania Anne Frank).

Strategia 2: Narysuj linię

Możesz użyć tej strategii, żeby podsumować warsztat.

- Zawieś flipchart na ścianie i poproś uczestników o narysowanie linii. Im wyżej jest linia pozioma, tym lepszy warsztat.
- Poproś wszystkich uczestników o narysowanie ich linii. W szybki sposób możesz monitorować dzień i nastrój uczestników w odniesieniu do ćwiczeń, które przeprowadziłeś/aś.

7 NAUCZAJ

 10 min
Do 25 osób

**Zakończenie: Ewaluacja i odpowiedź zwrotna,
czas na reagowanie!**

Cel:

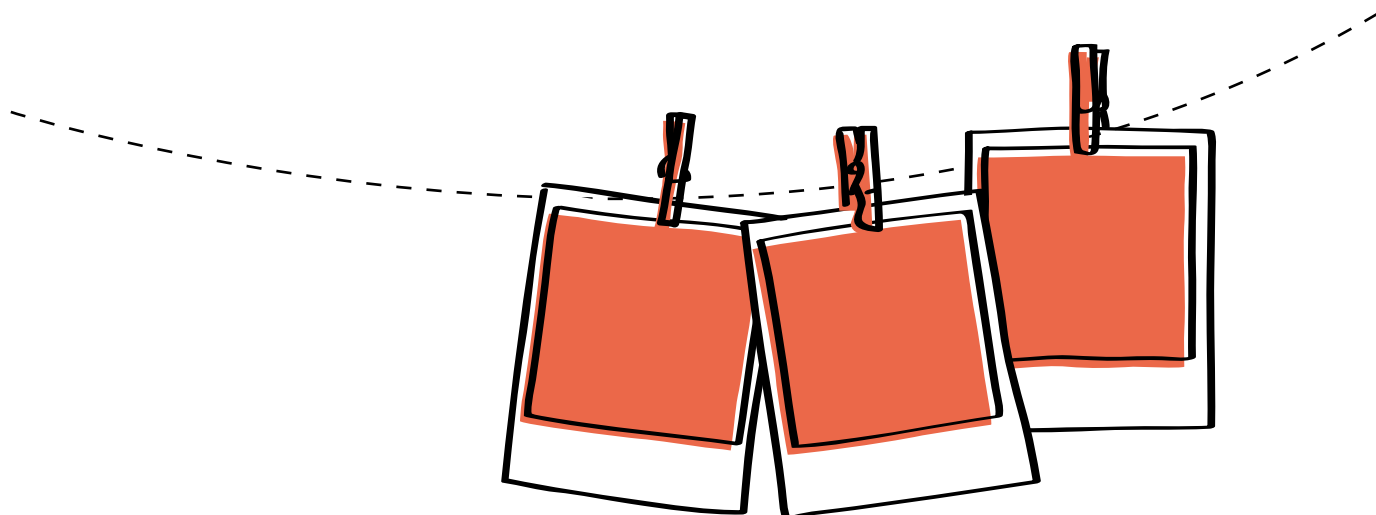
Zebrać uczestników i poprosić ich, aby podzielili się swoimi doświadczeniami z kolegami i koleżankami z całego świata.

Materiały:

Brak.

Opis:

- Zanim zakończysz warsztat, możesz poprosić grupę, aby zrobiła sobie wspólnie zdjęcie i uzupełniła plakat "Dla nas, Anne Frank oznacza ...".
- Po ukończeniu plakatu i zrobieniu zdjęcia, możesz udostępnić je na kanale Anne Frank Network w materiałach informacyjnych Google. Pamiętaj by wysłać kopię zdjęcia do youth@annefrank.nl, w celu umieszczenia jej na wszystkich mediach społecznościowych Anne Frank House.
- Pozwoli to na stworzenie internetowego banera ze wszystkimi działaniami młodzieży z Anne Frank Network na całym świecie! Stań się częścią tej wyjątkowej inicjatywy!

8 ODPOWIEDZ

a Ewaluacja aktywności edukacyjnych i sprawozdanie zwrotne

Ostatni etap Twojego projektu to podsumowanie, tego co udało Ci się osiągnąć. Poświęć trochę czasu na analizę swojego projektu i wyciągnij wnioski.

Pierwsza analiza jest dla Ciebie, zastanów się ile udało Ci się osiągnąć. Nie musisz się nią dzielić z innymi.

Druga analiza jest poświęcona Twoim osiągnięciom, które zdobyłeś/aś poprzez ten projekt.

Ewaluacja Twojego projektu (prywatna)

Przeanalizuj swój plan i cele projektu oraz co udało Ci się dzięki niemu osiągnąć. Czy sprostaleś/aś swoim oczekiwaniom? Czy chcesz dokonać jakiś zmian? Co dokładnie udało Ci się osiągnąć?

.....

.....

.....

8 ODPOWIEDZ

a Ewaluacja aktywności edukacyjnych i sprawozdanie zwrotne

Co przede wszystkim wyciągnąłeś/aś z tego projektu dla siebie?

.....

.....

.....

Jakie były główne wyzwania? Jak im sprostałeś/aś?

.....

.....

Co chciałbyś/abyś zmienić następnym razem? Może wybrałbyś/abyś inne ćwiczenia? Jakie były trudności, którym sprostałeś/aś i co zrobiłbyś/abyś inaczej następnym razem?

.....

.....

.....

Dokończ następujące zdanie:
Teraz, gdy mam pełny plan działania, wiem, że...

.....

.....

.....

.....

8 ODPOWIEDZ

a Ewaluacja aktywności edukacyjnych i sprawozdanie zwrotne

Międzynarodowa Konferencja Młodzieży 2014

Odpowiedź dla naszej społeczności

Będziemy bardzo wdzięczni, jeśli wypełnisz ten formularz i prześlesz go do Anne Frank House na adres youth@annefrank.nl

Twój raport powinien mieć 1, 2 strony i zawierać:

- Nazwę projektu
- Jeśli miałeś/aś partnerów/grupę, z którą pracowałeś/aś: imiona pozostałych członków/trenerów
- Krótki opis Twojego projektu
- Lokalizacja projektu (ulica, miasto i kraj)
- Data odbycia warsztatu
- Ilość uczestników
- Twoje refleksje:
  - Jak przebiegły aktywności?
  - Jak odpowiadali uczestnicy?
  - Jakie były najciekawsze punkty dyskusji?
  - Mógłbyś/mogłabyś podzielić się **anegdotami/cytatami** z wypowiedzi uczestników oraz problemy, jeśli takowe wystąpiły?
  - Uzupełnij poniższe zdanie i dodaj je do swojego raportu:
Teraz, gdy mam pełny plan działania, wiem, że.....
- 2-3 zdjęcia
- Jeśli zrobiłeś/aś jakieś podsumowanie ze swoją grupą, napisz kilka słów, jak Twój projekt został odebrany...

facebook.

You Tube

8 ODPOWIEDZ

b Profesjonalne postępowanie i odpowiedzialność etyczna

Obiecujemy, że przygotowując warsztat ze swoim zespołem, będziesz się świetnie bawić. Będzie to też idealna okazja na zrobienie sobie zabawnych zdjęć. Tym co odkryjesz i czego się dowiesz na pewno będziesz chciał/a podzielić się ze swoimi przyjaciółmi i obserwatorami w social media – śmiało, zrób to!

Jesteśmy międzynarodową organizacją, która nierzadko znajduje się w centrum uwagi mediów, dlatego prosimy – staraj się, by to co publikujesz czy robisz było jak najwyższej jakości!

Aby Ci w tym pomóc, opracowaliśmy kodeks postępowania zawierający wszystkie informacje, których będziesz potrzebować, aby zostać naszym/ą wolontariuszem/ką.

Kodeks Postępowania Anne Frank House: wersja skrócona

Anne Frank House (nazywany w skrócie AFH) to niezależna organizacja, której powierzono opiekę nad Oficyną, gdzie Anne Frank ukrywała się i pisała pamiętnik podczas drugiej wojny światowej. Dzięki zapiskom, jej historia została zauważona przez cały świat, zachęcając do refleksji nad niebezpieczeństwem antysemityzmu, rasizmu i dyskryminacji, a także podkreślając siłę wolności, równości i demokracji. Działanie to jest tożsame z naszą misją, odzwierciedla wartości i ducha AFH, a także buduje reputację organizacji.

AFH jest aktywny w różnych mediach społecznościowych. Oficjalne profile organizacji: [The AFH Facebook](#), [AFH YouTube](#), [AFH Twitter](#), [AFH Instagram](#)

Jako członek/członkini Anne Frank Youth Network jesteś ambasadorem/ką organizacji, co równa się z byciem odpowiedzialnym/ą za jej reputację. Nasza główna zasada: zawsze zachowuj się zgodnie z duchem i zasadami organizacji.

Od członków Anne Frank Youth Network oczekujemy profesjonalnego zachowania.

Parę kwestii do przemyślenia:

1. **Szczerość:** Używaj swojego prawdziwego nazwiska, przedstawiaj się jako wolontariusz/ka Anne Frank House, informuj jaka jest Twoja rola w organizacji.
2. **Szacunek** wobec ludzi i otaczającego Cię świata oraz opieka nad nimi. Żadnej dyskryminacji, żadnych wyzwisk.
3. **Dbaj** o Anne Frank House i siebie: upewnij się, że nikt nie narusza wartości i ducha organizacji.
4. Używaj **zdrowego rozsądku:** podczas rozmów staraj się mówić o wartościach, ale nie dawaj się ponieść emocjom. W razie problemów skontaktuj się z Anne Frank House.

Więcej rad znajdziesz w pełnej wersji Kodeksu Postępowania Anne Frank House w [Źródle 5.](#)

9 Słowniczek

ANTYSEMITYZM

Dosłownie oznacza „przeciwko Semitom”. Postawa wyróżniająca się niechęcią, uprzedzeniami oraz nienawiścią wobec Żydów. Holokaust jest najbardziej skrajnym przejawem antysemityzmu.

AUSCHWITZ-BIRKENAU

Sieć obozów koncentracyjnych i obozów zagłady utworzonych i zarządzanych przez nazistowskie Niemcy podczas II wojny światowej w okupowanej Polsce. Obóz Auschwitz I był początkowo przeznaczony dla polskich więźniów politycznych, których zaczęto w nim osadzać w czerwcu 1940 r. Począwszy od 1942 r. obóz Auschwitz II-Birkenau stał się największym ośrodkiem natychmiastowej i bezpośredniej eksterminacji Żydów. Selekcji ludzi dokonywano bezpośrednio po przybyciu do obozu. Większość mordowano od razu w komorach gazowych, a pozostałych przeznaczano do pracy przymusowej. W obozie zagłady Auschwitz-Birkenau zamordowano 1.1 miliona ludzi, z czego 90% stanowili Żydzi. Kolejne pod względem liczności grupy ofiar to etniczni Polacy, Romowie i Sinti, a także sowieccy jeńcy wojenni. Gdy 27 stycznia 1945 r. Auschwitz wyzwoliły wojska sowieckie, w obozie przebywali już tylko nieliczni chorzy więźniowie – pozostałych niedługo wcześniej przeniesiono do innych obozów w tak zwanych marszach śmierci.

BERGEN-BELSEN

Obóz koncentracyjny w północnych Niemczech pierwotnie przeznaczony dla jeńców wojennych. W 1943 r. kontrolę nad częścią obozu przejęło SS. Dla wielu więźniów był to obóz przejściowy przed wywiezieniem do obozów śmierci. Brytyjczy żołnierze, którzy wyzwolili go w kwietniu 1945 r., zastali w nim 60 000 głodujących więźniów, spośród których 14 000 zmarło już po wyzwoleniu. Ogółem w Bergen-Belsen zamordowano około 50 000 ludzi, w większości Żydów.

D-DAY (Lądowanie w Normandii)

6 czerwca 1944 roku siły alianckie wylądowały na plażach Normandii (północna Francja), aby wyzwolić okupowaną przez nazistowskie Niemcy Europę. Dzień ten jest nazywany Dniem Decyzji (z ang.: Decision Day), a w skrócie D-DAY.

DYSKRYMINACJA

Nierówne traktowanie oparte na takich kategoriach, jak przodkowie, religia, płeć, seksualność lub niepełnosprawność. Chociaż większość krajów zawarła w konstytucji lub przepisach prawa podstawowe prawa człowieka, które wymagają równego traktowania wszystkich, dyskryminacja nadal się zdarza zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i społecznym. Często wyrasta z powszechnego i społecznie akceptowanego (w większości negatywnego) wizerunku określonych grup lub wynika z norm społecznych.

9 Słowniczek

GESTAPO (Geheime Staatspolizei)

Tajna Policja Państwowa w nazistowskich Niemczech prześladowająca osoby uznane przez narodowych socjalistów za wrogów. Miała nieograniczoną władzę i mogła w sposób całkowicie dowolny aresztować ludzi lub wysłać ich do obozów koncentracyjnych. Gestapo było zaangażowane w deportacje ludności żydowskiej i innych prześladowanych grup w wielu krajach.

GETTO

Terminu getto użyto po raz pierwszy w XVI w. w Wenecji jako określenia tej części miasta, w której zmuszeni byli mieszkać Żydzi. Podczas II wojny światowej nazistowskie Niemcy na zasadzie segregacji rasowej wydzieliły w wielu miastach całej okupowanej Europy getta, do których musieli przenosić się Żydzi, a niekiedy także Romowie. Mieszkańcy gett nie otrzymywali dostatecznych racji żywnościowych. W połączeniu z przeludnieniem, brakiem właściwych warunków sanitarnych, a często także ciężką pracą przymusową, skutkowało to wysoką liczbą zgonów. Wielu ludzi deportowano z gett do obozów zagłady.

GRUPY OPERACYJNE EINSATZGRUPPEN

Mobilne Grupy Operacyjne SS utworzone z członków Gestapo, a także innych brygad niemieckiej policji. Ich zadaniem było przede wszystkim wyszukiwanie, a później mordowanie oponentów politycznych, Żydów, Polaków, Romów i Sinti. Einsatzgruppen wymordowały około 2 milionów ludzi, w tym około 1,3 miliona Żydów.

GWIAZDA DAWIDA

Jest symbolem religijnej identyfikacji Żydów. Jej nazwa pochodzi od imienia żydowskiego króla Dawida. Podczas II wojny światowej, naziści i ich kolaboranci odeszli od jej pierwotnego znaczenia. Żydzi byli zmuszeni do noszenia jej w widocznym miejscu w celu identyfikacji. Miało to miejsce w większości terytoriów okupowanych przez nazistów, zaczynając od okupowanej Polski w 1939 roku.

HITLERJUGEND

Narodowo-Socjalistyczny ruch młodzieżowy w nazistowskich Niemczech. Bund Deutscher Mädel było częścią Hitlerjugend stworzoną specjalnie dla dziewcząt.

HOLOKAUST

Najbardziej rozpowszechnione określenie masowego mordu Żydów dokonanego przez nazistowskie Niemcy i ich kolaborantów podczas II wojny światowej. Termin pochodzi z greki i znaczy „całkowicie (holos) spalona (kaustos) ofiarę”. Zdaniem wielu ludzi termin ten jest niestosowny, ponieważ można w nim dostrzec sugestię, że zabijanie Żydów było ofiarą. W związku z tym często preferuje się termin Szoa. Szersza definicja Holokaustu obejmuje także nieżydowskie ofiary realizowanej przez nazistowskie Niemcy podczas II wojny światowej polityki masowych mordów.

9 Słowniczek

I WOJNA ŚWIATOWA

Wojna, która rozpoczęła się w Europie w lipcu 1914 r. i trwała do listopada 1918 r. Dwa główne, walczące ze sobą sojusze to alianci, do których należały Rosja, Francja i Wielka Brytania, oraz państwa centralne, czyli Niemcy i Austro-Węgry. Z biegiem czasu przyłączały się do nich kolejne państwa. W tej jednej z największych wojen w dziejach zginęło ponad 16 milionów ludzi (włączając cywili) i po raz pierwszy użyto na dużą skalę broni chemicznej (wojna chemiczna). Wojna zakończyła się zwycięstwem aliantów.

KONFERENCJA W WANNSEE

Spotkanie nazistowskich przywódców i urzędników, które miało miejsce 20 stycznia 1942 roku w willi w Wannsee (pod Berlinem). Celem spotkania było przedyskutowanie „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”, czyli omówienie eksterminacji europejskich Żydów.

MEIN KAMPF

Autobiografia Adolfa Hitlera (w tłumaczeniu: Moja Walka) opublikowana w dwóch tomach w latach 1925-1926, w której sformułował swoje skrajne poglądy polityczne oraz ideologię antysemicką.

NOC KRYSZTAŁOWA (Kristallnacht)

Trywializujące określenie antysemickiego pogromu zorganizowanego w Niemczech nocą z 9 na 10 listopada 1938 r. W jego trakcie zniszczono ponad 1400 synagog, plądrowano żydowskie sklepy i domy, a w kolejnych dniach tysiące Żydów deportowano do obozów koncentracyjnych. Zamordowano ok. 90 osób. W Niemczech używa się najczęściej określeń: Reichspogromnacht lub Novemberpogrom, ponieważ termin Kristallnacht był powszechnie używany przez nazistów i nawiązywał do szkła z rozbitych witryn sklepowych.

NSB (NATIONAAL SOCIALISTISCHE BEWEGING)

Skrót od nazwy Holenderskiego Ruchu Narodowo-Socjalistycznego. Został on założony w 1931 roku przez Antona Musserta. Ruch ten w dużym stopniu podzielał idee nazistowskie.

NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)

Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników, jedna z kilku skrajnie prawicowych partii politycznych założonych w Niemczech po I wojnie światowej. W 1921 r. jej liderem został Adolf Hitler. Była to partia nacjonalistyczna, antydemokratyczna i antysemicka. W 1932 r. była już największym ugrupowaniem w niemieckim parlamencie. Gdy w 1933 r. Hitler został kanclerzem, wszystkie pozostałe partie polityczne zdelegalizowano, a narodowi socjaliści ustanowili dyktaturę. Hitler był zarówno przywódcą partii, jak i głową państwa, a partyjny symbol – swastyka – stał się godłem narodowym. NSDAP stała się jedyną legalną partią polityczną w Niemczech aż do jej delegalizacji przez aliantów po II wojnie światowej.

9 Słowniczek

OBÓZ PRZEJŚCIOWY

Obóz, w którym Żydzi byli przetrzymywani w oczekiwaniu na finalną deportację do obozów koncentracyjnych, bądź obozów zagłady. Były one tworzone głównie w Europie Zachodniej: Drancy (Fracja), Mechelen (Belgia), Westerbork (Holandia).

OBOZY KONCENTRACYJNE I OBOZY ZAGŁADY

Począwszy od 1933 r. niemieccy narodowi socjaliści (naziści) stworzyli liczne obozy koncentracyjne. Początkowo więzili w nich głównie swoich przeciwników politycznych. Potem przetrzymywano w nich także Żydów, etnicznych Polaków, Romów i Sinti, duchowieństwo, świadków Jehowy, tak zwany "element aspołeczny", homoseksualistów i inne osoby uznane za wrogów nazistowskich Niemiec. Tortury, egzekucje, eksperymenty medyczne, niedożywienie i inne formy fizycznego maltretowania doprowadziły w tych obozach do śmierci tysięcy ludzi. Natomiast obozy zagłady były tworzone przez nazistów w celu systematycznego mordowania setek tysięcy ludzi, głównie Żydów, Romów i Sinti. Większości masowych mordów dokonano przez zagazowanie, jednak miały miejsce także masowe rozstrzelania, a wielu ludzi po prostu zamęczono na śmierć katorżniczą pracą w warunkach głodowych. W niemieckich nazistowskich obozach zagłady zginęła prawie połowa spośród 6 milionów Żydów wymordowanych podczas Holocaustu.

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka to kamień milowy w historii praw człowieka, powstała bezpośrednio w wyniku doświadczeń II wojny światowej. Dokument ten został sporządzony przez przedstawicieli różnych regionów świata. Deklaracja została ogłoszona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w Paryżu w dniu 10 grudnia 1948 roku. Po raz pierwszy określone zostały podstawowe prawa człowieka, a co więcej od tego momentu są one powszechnie chronione. Deklaracja składa się z preambuły i trzydziestu artykułów na temat praw: cywilnych, gospodarczych, kulturalnych, politycznych i społecznych, do których wszyscy ludzie są z natury uprawnieni.

PROCESY NORYMBERSKIE

W czasie Procesów Norymberskich (20 listopada 1945 do 1 października 1946) 24 prominentnych członków NSDAP zostało osądzonych i skazanych za dokonane przez nich zbrodnie. W październiku 1946 roku dwanaście osób zostało skazanych na karę śmierci, natomiast kolejne siedem na karę pozbawienia wolności. Tylko trzy osoby zostały uznane za niewinne. Zarówno NSDAP, SS, SA, kierownictwo niemieckiej armii, Gestapo, a także wiele innych nazistowskich organizacji zostało uznane za winne zbrodniom przeciwko ludzkości i ogłoszone mianem organizacji przestępczych.

9 Słowniczek

ROMA

Termin Roma jest zbiorową nazwą wszystkich Romów, w tym tych, którzy sami siebie nazywają Romami, Sinti, Kale, i wielu spokrewnionych z nimi grup z całej Europy. Należy go rozumieć jako określenie wielkiej różnorodności ludzi. Określenie „Rom” odnosi się także do osoby pochodzenia romskiego. Roma posiadają wspólne elementy kulturowego dziedzictwa, niektórzy (nie wszyscy) mówią tym samym językiem, a niektórych łączy historia. To, jak Roma określają samych siebie, zależy od języka. Choć wielu uważa termin „Cygan” za obraźliwy, używają go pewne romskie/cygańskie organizacje w niektórych krajach, na przykład w Wielkiej Brytanii. W mówionej odmianie języka niemieckiego używa się zawsze łącznie dwóch nazw „Sinti i Roma”.

SA (Sturmabteilung)

Organizacja utworzona w 1921 roku, składająca się z członków NSDAP, którzy fakultatywnie organizowali się w brygady paramilitarne. Miała ona bardzo duży wpływ na zdobycie władzy w Niemczech przez NSDAP. DO 1934 roku organizacja ta działała jako ciało pomocnicze policji, jednak po tzw. Nocy Długich Noży, kiedy to wielu jej członków zostało zamordowanych zaczęła tracić na znaczeniu.

SINTI

Jedna z grup Romów z Europy Środkowej. Sinti to najstarsi Romowie mieszkający w Niemczech i w Austrii, których samoidentyfikacja została oficjalnie zaakceptowana. Tradycyjnie prowadzili życie wędrowne, jednak dziś większość Sinti prowadzi osiadły tryb życia.

SS

Skrót utworzony od słowa Schutzstaffel (oddział ochronny). Elitarna organizacja wojskowa nazistowskiej partii NSDAP, posiadająca własną agencję wywiadowczą. Posiadała wiele firm czerpiących zyski z pracy przymusowej więźniów obozów koncentracyjnych. SS kierowało wszystkimi obozami koncentracyjnymi i przede wszystkim ono odpowiada za dokonywane w nich masowe zabójstwa.

STEREOTYP

Powszechny lecz nadmiernie uproszczony obraz określonej grupy. Stereotypy mogą być pozytywne, negatywne lub neutralne. Mogą powodować to, że ludzie wyolbrzymiają różnice między grupami, albo fałszywie postrzegając je jako homogeniczne, albo skupiając się wyłącznie na różnicach.

SYNAGOGA

Żydowski dom modlitwy wykorzystywany także do czytania Tory, gromadzenia się i studiowania. To jedna z najważniejszych instytucji w judaizmie, pod wpływem której ukształtowała się instytucja wspólnych zgromadzeń w chrześcijaństwie i islamie.

9 Słowniczek

TRAKTAT WERSALSKI

Traktat wersalski (1919) to układ pokojowy kończący I wojnę światową zawarty pomiędzy pokonanymi Niemcami, a zwycięskimi mocarstwami Ententy. Jednym z założeń traktatu było wzięcie przez Niemcy odpowiedzialności za I wojnę światową. Jego konsekwencją była utrata przez państwo części swojego terytorium oraz konieczność płacenia reparacji wojennych.

UPRZEDZENIE

Przyjęta z góry opinia oparta na takich atrybutach jak płeć, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne lub religia. Uprzedzenia nie opierają się na rozumie ani na rzeczywistym doświadczeniu; w większości są negatywne; często sięga się po nie, by usprawiedliwić dyskryminację. W przeciwieństwie do stereotypów, uprzedzenia niosą za sobą ładunek emocjonalny. Uprzedzenia często są nieświadome i dlatego tak trudno je pokonać.

USTAWY ANTYSEMICKIE W ERZE NAZISTOWSKIEJ

W latach 1933-1939 rządzący w Niemczech narodowosocjalistyczny reżim wprowadził wiele przepisów, które ograniczały lub znosiły prawa obywatelskie i prawa człowieka w odniesieniu do Żydów w Niemczech. Żydowskim nauczycielom i dzieciom odebrano na przykład dostęp do państwowych szkół. Żydów wykluczono z kilku zawodów i zmuszono do przyjęcia drugiego imienia (Sara dla kobiet i Israel dla mężczyzn). Także Francja Vichy wprowadzała w latach 1940-1941 antyżydowskie ustawodawstwo, zabraniające Żydom obejmowania urzędów publicznych i pozbawiające ich obywatelstwa. We wszystkich krajach okupowanych przez nazistowskie Niemcy Żydzi odczuwali dotkliwe skutki wprowadzanych tam antysemickich przepisów.

ZWIĄZEK RADZIECKI

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) utworzony w 1922 roku po Rewolucji Październikowej, składający się z 15 republik. W 1991 roku Związek Radziecki się rozpadł.

10 Podziękowania

Przygotowanie merytoryczne:

Mariela Chyrikins
Valerie Deckers
Joséphine de Man
Sanne Verstraete

Edycja:

Barry van Driel
Fanni Hedi
Dorottya Kulcsar
Sarah Louise Williamson

Opracowanie graficzne:

Joost Overbeek, Overburen
Ayla Maagdenberg, Overburen

Edycja i tłumaczenie:

Tomasz Hajdas
Kim Grygierzec
Mateusz Trojański
Natalia Macioszek

Podziękowania dla:

Piet van Ledden
Jannie van der Molen
Aaron Peterer (Anne Frank Verein, Austria)
Lies Schippers
Hector Shalom (Centro Ana Frank, Argentina)
Luibov Shynder
Flora Suen, (Anne Frank Zentrum, Germany)
Patrick Siegele (Anne Frank Zentrum, Germany)
Jaap Tanja
Cihan Tekeli
Magdalena Vieyra

Kontakt:

youth@annefrank.nl

Niniejsza publikacja została wydana w wyniku współpracy Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu z Domem Anny Frank w Amsterdamie. Projekt został sfinansowany z środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych Królestwa Niderlandów.

Zdjęcia:

akg-images, Berlijn
akg-images/Walter Ballhause, Berlijn
Arnold Newman Archive, New York
Aviodrome Luchtfotografie, Lelystad
Beeldbank WO2 – NIOD, Amsterdam Bettman/CORBIS
Bundesarchiv R165 Bild-244-64
Bundesarchiv/Bild 102-15783/Georg Pahl
Bundesarchiv/Bild 183-L23001/Fotograf Jäger
Bundesarchiv Preussischer Kulturbesitz/Helmut Schaefer, Berlijn
Bundesarchiv Preussischer Kulturbesitz/Karl H. Paulmann, Berlijn
CA Donald I. Grant/Canada. Dept. of National Defence/Library and Archives Canada/PA-136176
Erven J. Wijnne
Fotocollectie Anne Frank Stichting, Amsterdam
Fotocollectie Anne Frank Stichting/Allard Bovenberg, Amsterdam
Fotocollectie Anne Frank Stichting/Frédéric Ruys and Chantal van Wessel, Amsterdam
Galerie Bilderwelt, Reinhard Schultz, Berlijn
Gedenkstätte Haus der Wannseekonferenz
Gemeente Archief, Rotterdam
Günther Schwickert
Historisch Museum Frankfurt am Main
Imperial War Museum (BU 3736), Londen
Imperial War Museum (B 5103), Londen
iStock. by Getty Images
Maria Austria Instituut, Amsterdam
Merlijn Doomernik, Amsterdam
National Archives and Records Administration, College Park
Nederlands Rode Kruis, Den Haag
New York Times, New York
Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem
Stadsarchief Gemeente Amsterdam
Shutterstock.com, New York
Ullstein Bild, Berlijn
United States Government/Wikimedia Commons CCBY-SA 3.0
USHMM, Washington
Verein für Heimatgeschichte Ober-Ramstadt
Yad Vashem/Auschwitz Album, Jeruzalem
Zigarettenbideralbum "Deutschland Erwacht"
Zigarettenbideralbum "Das Neue Reich"

Niektóre zdjęcia zamieszczone w publikacji pochodzą z nieznanych źródeł. Jeśli rozpoznacie Państwo autorów jakiegokolwiek fotografii, prosimy o kontakt z Anne Frank House.

anne frank stichting

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2016

© Anne Frank Fonds, Basel, dla wszystkich cytatów z Anne Frank

Wszystkie prawa zastrzeżone. Całość, ani poszczególne części tego Zestawu Narzędzi nie mogą być reprodukowane, przechowywane w systemach wyszukiwania ani w jakikolwiek sposób rozpowszechniane (drogą elektroniczną, poprzez kserowanie, nagrywanie, itp.) bez uprzedniej, pisemnej zgody od Anne Frank Stichting. Osoby pragnące włączyć część lub części tego Zestawu Narzędzi do antologii, czytanek i innych opracowań powinny skontaktować się z Anne Frank Stichting.